

ס פ ר

אפריון עשה לו

של כבוד הרב

רבי שלמה החכם הלובתק העשוקי

בר הרב רבי שמואל זלתי

על

חלוקת הקראים מהרבנים

וההבדל ביניהם

יצא לאור

בהוצאת חברת ההצלחה לבני מקרא

בק"ק ארץ ישראל יע"א

י"ד בניסן התש"ך לפ"ג

ונדפס בדפוס "מגן" ת"א רח' בני ברק 20

**מטרת הקריאה מספר זה היא בין היתר
כדי ללמוד כמה מענייני התורה והאמונה.
ומאיך לדעת מאלו מעשים ואמונות להיזהר,
מאלו תועבות ומעשי הבל ונכר להיזהר
שקיימים בקרב התלמודיים,
מעשים שחדרו לעם, והמנוגדים לתורה במפורש.
בגלל מעשים מעוררי סלידה אלו,
החליטו הנאמנים לתורה בעם ישראל
להיקבץ יחדיו ולהיבדל מן התלמודיים הטועים.**

א פ ר י ו ן ע ש ה ל ו

המלך שלמה מעצת ה' היא תקום

עמודיו עשה כסף נבחר לשון צדיק בהודעת סבת חלוקת הקראים מהרבנים רפידתו זה ב בבארו כי יסוד דת הקראות על שלשה עמודים ו' מיני ההקש. העתקה המשתלשלת בחלק, המצות שהם עשה ולא תעשה, מרכבו ארגמן בהניחו לסדר החוקים והמנהגים כפי סדר שנות האדם מיום הולדו עד בוא חליפתו ובחקים התלויים בומן כפי סדר ימי השנה תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים למשוך לב החוקרים בזה המאמר הקטן לדוב קצורו ויפוי סדר הנחתו.

דאשי פרקים למאמר הקטן.

1. הקדמתו לבאר סבת חלוקת הקראים מהרבנים ובאיזה זמן

משנות הבריאה ומי היה ראשית החלוקה.

פרק א' בענין הג' יסודות אשר עליהן עמדו כל ישראל והם כתוב,

הקש וסבל הירושה הנקראת העתקה המשתלשלת

פרק ב' בענין המילה ומה החלוקה בזאת המצוה בינינו ובין

אחינו הרבנים.

פרק ג' בענין השבת באיזה אופן שביתתה ומה הם הדברים

האסורים והמותרים בה ואיך דין המחלל בגלוי או בסתר

בומן המלכות או בומן הגלות.

פרק ד' בענין קדוש החדש וחשבון הימים והשנים איך היה בומן

המלכות ואיך עתה בומן הגלות ומה החלוקה בזה הענין

בינינו ובין אחינו הרבנים.

פרק ה' בענין חג הפסח סבת זה החג וחיוב אכילת מצה ומרור

וחיוב בעיור חמץ ושאר הדברים השייכים.

פרק ו' בענין ספירת חמשים הימים אשר מפסח עד חג השבועות

ומאיזה יום התחלתם ומה חלוקה בינינו ובין אחינו הרבנים.

פרק ז' בענין חג השבועות ולא יזוה וזכר נקבע החג.

פרק ח' במנהג חדש תמוז וחדש אב ובענייני הצומות ומה ההבדל

בינינו בענין זה, ובין אחינו הרבנים.

ה ק ד מ ה

חברת ההצלחה לבני מקרא שמחה להביא לפני הקהל הרחב, רבנים, וקראים, את הספר הראשון מסדרת הספרים העומדים להדפיסם.

החברה תספק את כלי תשמישי הקדושה כגון: ספרי תפילה, הגדות לפסח, ענין השחיטה, סכיני שחיטה, כלי ברית מילה, ציציות, טליתות וכדומה. כ"כ מוכנה לאפשר לכל אחד מבני העדה לעיין בספרי חכמינו ע"ה הנמצאים בידה ואשר יגיעו לידה.

ברצונינו להסב את תשומת לב הקורא היקר על הסיבה שהניעה אותנו להדפיס את הספר הנ"ל, לא על מנת לפגוע במי שהוא חלילה וחס, אלא כדי לספק חומר נכון מקוצר על ההבדלים הקיימים בין הרבנים והקראים, זה מאחר שפנו אלינו מספר מוסדות בארץ ומחוצה לה ובקשו לדעת את האמת לאמיתו.

אנו נמשיך בדרכינו כדי להוכיח את הצדק בין כל קהל ישראל כי התורה שבידינו היא תורה אחת ויחידה שאינה מוחלפת בשום תורה אחרת, היא תורת משה רבנו עליו השלום ונביאיו הסוהרים.

פרק ט' בענין מועד ויום תרועה בחדש תשרי ואיך באה העתקה עליו ואודות עשרת ימי רחמים וסליחות.
פרק י' בענין יום הכפור ומה העסק בה.
פרק יא בענין חג הסוכות ומועד שמיני עצרת.
פרק יב בענין התחלת התורה בחדש הזה וענין החנוכה לאחינו הרבנים בחדש כסליו.
פרק יג בענין צום חדש העשירי ימי הרחמים והסליחות בשני חמישי בחדש הזה.
פרק יד בענין ומנהג חדש אדר וימי הפורים.

ואחר זה ימשכו החקים והמנהגים הבלתי נגבלים בזמן

פרק טו בענין עבודת האלהים עבודת התמיד שהיא התפלה.
פרק יז בענין מצות ציצית ואיסור לבישת שעטנו ולא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה.
פרק יח בענין טומאה וטהרה, טומאת האדם וזכר ונקבה, טמאת הב"ח והשרצים והחלוף אשר בינינו ובין אחינו הרבנים.
פרק יט בענין השחיטה וכל השייכים לזה העניין והמחלוקת אשר בו, בינינו ובין אחינו הרבנים.
פרק כ' בהכשר המאכלים ואופני הנהגתם.
פרק כא בעניני הזווג והנשואין ודין גואף ונאפת ואיפני הגרושין בעדות דבר.
פרק כב בעניני אסורי עריות ואיך נפלה החלוקה בין החכמים הקדמונים ובין האחרונים.
פרק כג בעניני האבלות ודין קבורת המת.
פרק כד בעניני הירושות והחלקין בנחלה כפי דין תורה.

הערת המחבר על הנכנסים לפרדס התורה לתרץ המאמרים ע"פ הוראת פשטי המקרא עם עזר לפעמים העתקה המשתלשלת וסברא הישדה ולמה ישגה בקבלה המנצחת וזרה לזה הקדים בפתחה וידבר את דברי השירה.

שקוד לבי עלי דלתות תבונה
לבלתי תחטא לפרוש דבריו
מצוא החן ושכל טוב בעיני
הכי יש לך יסוד מקרא ליתד
בצדה תערוך הקש והעתק
אסוף הרבה ראיות נאמנות
ואם תיטיב שאת עין בשכל
ולא תגרע ולא תוסיף עלי ה
ואם תמצא גדרות החכמים
דעה כי לא יסדום מלבבם
הקרום עם יפי שכלם ומצאו
זקוקים מאמריהם ככסף
קבועים בכתב כדרכנות
לשמרה מתמורות מחליפים
בכך בשמם בקראים קרואים

והתנהג בדת אל באמונה
פני דרך גדרתו הגונה
אדון עולם וגם אנשי אמונה
ביד נאמן ולא תלמוד ומשנה
ותן חלק לשבעה גם שמונה
ותשיב על מנצחים לעדינה
בתוכה תמצא ביאור ובינה
כתובים מ—אשר יהיו אמונה
מתוקנים שאובים מ—תבונה
אבל להם בדת מקור ופנה
בתורה בנביאים אם לבינה
בלי סותרים לעדות נאמנה
עטרת דת להחזירה ליושנה
תמימה שתהא בלתי משונה
היו מקרא לידם היא למקנה

ה ק ד מ ה

או אמר שלמה ה' אמר להודיע לבני האדם גבורותי וכבוד הדר
מלכותו יען שהפצירני ע"פ כתביו ואגרותיו האיש הנודע בחכמות
רמות האדון יו ח נ נ פ פ נ ד ו ר ר פ ראש ישיבת מלך שוי"די בריגא
יר"ה ותנשא מלכותו ל ה ו ד י ע לו סבת חלוקת בית ישראל לשנים
ק ר א י מ ו ר ב נ י מ וגם לבאר לו יסודי דת הקראות על מה אדניה
הטבעו באמרו שהרבנים הם יודעים בכל מקומות קצוי הארץ וים
רחוקים. והקראים רק שמם נזכרים בספרי החכמים כמו בספרי
בוקשדורף ושאר המעתיקים ספרי הקדש ולא נודע זה הענין באמת
אצלם. כי כאשר העתיקו מהרבנים עניני הקבלות מצאו שהרבנים
יחסו איתנו ואת החלוקה הזאת לענין קרה בזמן אנטיגנוס איש
שכה עם שני תלמידיו שהם צדוק וביתוס וזה שקר כאשר יתבאר
למטה כי שנאת הדת הביאם ליחסנו אל הצדוקים. ובוה הם נבוכים
בארץ ולא יכלו למצוא הפתח לזכור ימות עולם ולהבין שנות דור
דור. כי הרמ"בם ובעל ס' היוחסין כתבו כי יהושע בן פרחיא היה
בדור ר' יהודה בן טבאי. והרא"ב דתו ואתו יחייא בעל שלשלת קבלה
כתבו כי בן טבאי היה קודם מבן פרחיא. וכן בענין מלכות וממשלת
החשמונאים לפי דעת אברבינאל היה זמן ממשלתם קמ"ב שנים
ולפי דעות האחרים וס' עולם היה ק"ד שנים. והנה בין מהעדר
ידיעתם בין משנאתם יבין כל חכם לב כי הרחיקו זמן חלוקת הקראים
מהם לזמן אנטיגנוס וגם זה הזמן לא ידעו בבירור כי בעל ס'
צמח דוד כתב שלא נודע אצלם זמן צדוק וביתוס ולא נמצא בין
הרבנים מודה על האמת רק החכם ר' יהודא הלוי בס' כוודי במאמר
שלישי וההכרח הביאו לגלות האמת בהיותו מדבר עם המלך ולא היה
כקום לשנות ולתליף הדברים. ולמען תגלה האמת כצאת השמש
בגבורתו את קסתי נתתי בענין לברר וללבן ענין החלוקה הזאת
כאשר נעזרתי מספרי קדמונינו וקדאתי שם זה המאמר הקטן
אפריזון עשה לו כי אלו הג' תיבות בגימטריא עליו ספר
מנהגי קדאי ועוד כי שמי נחתם בתיבת עשה ואתחיל בענין
לפגות ראובן גדולים חקרי לב.

הנה נמצא בס' עשרה מאמרות להחכם הכולל הר"ר כלב בן
אליהו אפינדופולו מחכמי הקראים אשר בקושטנדינא רבתא ובספרי
הר"ר יפת בן צעיר ושאר חכמי הקראים האחרונים והראשונים כי
זמן חלוקת הקראים והרבנים היה בזמן בית שני כשגברו החשמונאים
הוא מתתיהו כ"ג ובניו והרגו את פיליפוס שר צבא אנטיוכוס מלך
יון עכ"ל החכם ה"נל בס' ה"נל. ואני לפי בקשת האדון הנ"ל נתתי
את לבי במספר השנים ומצאתי כי התחלת בנין בית שני היה בשנה
ראשונה למלכות כרש והיא שנת ג' אלפים שצ"ד לבריאת העולם
(3394) ולא נבנה הבית כי נהרג כרש ומלך אחשורוש של אסתר
י"ד שנה ומת ואח"כ מלך דריוש בן אסתן הוא ארת. ששתא ובשנת
א' למלכו גזר לבנין הבית ושלם הבית בשנה ח' למלכו והוא מלך
ל"ב שנה והרגו אליכסנדר מוקדון התחילה ממשלת יון ונתקיימה
עד שנת רי"ב לבנין הבית. ואז גברו החשמונאים ומרדו באנטיוכוס
מלך מלך יון והרגו את פיליפוס שהיה משנה על ירושלים עומדה
התחילה מלכות החשמונאים מאה ושלוש שנים עד זמן הורדוס
מלכא שהיה בשנת ג' אלפים תשכ"ה לבריאה. והנה בשנת רי"ב
לבנין הבית מלך מתתיהו הוא חשמונאי ומת בשנה ההיא ואחר
מלך בנו יהודה הבכור הנקרא מ כ ב י שש שנים ומת ומלך יונתן
אחיו שבע שנים ומת ומלך שמעון אחיו ח' שנים ומת ו א ח כ מלך
יוחנן בן שמעון בן מתתיה הנקרא בלשון יון תורקנוס הראשון
והוא היה מלך וכ"ג ומפני אהבת הקצור לא ארחיב מה שקרה
בינו ובין החכמים הפורשים מסבת איש שולח מדנים ובליעל הוא
אליעזר אשר נתן פגם בכהונתו הגדולה ונהרגו החכמים על שלא
השתיקו לאלעזר הנ"ל וזה הורקנוס מלך על ישראל ל"א שנה ומת
וימלוך בנו הקטן הוא ינאי המלך הנקרא אליכסנדר כי ג' בניו היו
לו הא' אריסטובולוס הב' אנטיגנוס הג' אליכסנדר ושאל את פי
ה' מי ימלוך אחריו ובאה התשובה אליכסנדר ימלוך אחריך והוא
היה נמאס בעיניו ויהי לפני מותו וימלוך בנו אריסטובולוס וישם
שר צבא על עם ה' את אחיו אנטיגנוס ואת ינאי אסר בנחשתים
ולא האריך אריסטובולוס על מלכותו רק שנה א' כי מתו שניהם
עם אנטיגנוס אחיו וימלוך ינאי אחיהם כפי דבר השם והיה כמו כן
מלך כהן גדול ובימי חג הסוכות כאשר העלה על המזבח עילות העיו
פניו א' מהתלמידים והכה בפרי עץ למצחו של מלך וגם בזאת הפעם
נתנו פגם בכהונתו מסבה שאמו אשת אביו שמעון נשבת בהר
המודעית ומפני זה לא היה ראוי לכהונה מפני חשד ויקצוף המלך
וישלח את גדודיו ויהרגו מן המפורשים ששה הזמשים אלף

ולבסוף השמיד ח' מאות חכמים גדולים שנותרו בבית שמש ולא נמלט מכלל החכמים מורי תורה אלא שמעון בן שטח שהיה אח לאשת המלך וחבירו יהודא בן טבאי שהיה תלמידי נתאי הארבלו כאשר השבם המלכה אלכסנדרא אשת המלך ינאי שמו כמו כן אליכסנדר והוא שמעון בן שטח אשר בדה מלכו תורה שבעל פה היה ראש לרבנים ויהודא בן טבאי אשר הלך אחרי תורת משה עם ביאור מסכים לפשוטו של מקרא היה ראש לקראים והנה כאשר תחשוב שנות מלכי חשמונאי משנת רי"ב לבנין בית שני כ"גל עד מות ינאי הקטן שהיא אליכסנדר בן הורקנוס תמצא שמונים ואחת שנה ומוזה נדע כי זמן חלוקת הקראים מהרבנים היה בשנת פ"א למלכות החשמונאים שהוא שנת מאתיים תשעים ושלוש לבנין בית שני והיא שלשת אלפים שבע מאות וארבע שנים לבריאת העולם קכ"ד שנים קודם חרבן הבית וענין צדוק וביתוס עם אנטיגנוס רבם היה רנ"ד שנים קודם מוזמן חלוקת הקראים מהרבנים א"כ שפת אמת זאת תכון לעד ועד ארגיע לשון שקר של הרבנים.

פ ר ק א' בענין היסודות אשר דת בית ישראל עומדת עליהן העמודים אשר דת היהודים נכון עליהם הם שלשה. כ ת ו ב. ה ק ש. ו ס ב ל ה י ד ו ש ה שהיא העתקה המשתלשלת וביאור אלו כי הכתוב בכלל הן מצות עשה ומצות לא תעשה כגון המול ימול יליד בית ועשו להם ציצית וכגון לא תבערו אש בכל מושבותיכם לא תאכל כל תועבה וגו' וכל המצות הכלולין בתורת משה לא נתנו להן חכמי הקראים סך קצוב בראיה מדברי דה"ע ה רחבה מצותך מאד אבל הרבנים מנו אותם מצות עשה רמ"ח ולא העשה סס"ה וכללם ת ר י ג. ה ק ש יש מצות גוהגות באומתנו בהקש והן יוצאות מכה הכתוב כגון לא תחרוש בשור וחמור יחדיו כי ממלת חרישה לוקחים הקש ודמיון לכל מלאכות ומאמר בשור חמור לכל שני מינים ר"ל מין טהור עם מין טמא והחוק עם חלש. ס ב ל ה י ד ו ש ה הם המנהגים אשר נתנהגנו בהם מזמן אבות הקדושים כגון המילה באיזה אבר ובאיזה אופן וכמות כריתת הערלה וכן השחיטה באיזה מקום ובאיזה אופן שלא הורה הכתוב בכל זה בביאור. ומסבל הירושה ידענו שהיא בצואר הבהמה וכן נקור הבשר והוצאת העורקים הדמיים וכן עניני הווג והנשואין ועניני התפלות באיזה מנהג וענין קדוש החדש כל אלו דומיהם אינם מבוארים בתורה בביור אבל ידענו אותם מהעתקה מששתלשלת מהאב לבנו ומהרב לתלמידו

ה ר ב נ י מ מכנים הקבלה שלהם בהעתקה ואומרים שהיא פירוש לתורת משה אבל חכמי הקראים לא הסכימו מפני שיש בקבלתם דברים סותרים לתורה שבכתב ולפי דעת הקראים כל העתקה שיש לה סיוע מן הכתוב ילא תעמוד נגד התורה היא אמיתית ונקבלה עלינו ובעבור זה היתה החלוקה ביניהם כאשר יתבאר.

פ ר ק ב' במצות מילה זאת המצוה היא הראשונה לכל בר ישראל כי תעשה לבן שמונת ימים מיום הלידה. ומאמר וערל זכר הכתוב בפ' לך לך ידענו מקום המילה ואופן עשייתה וכמות כריתת הערלה ובאיזה כלי ידענו מסבל הירושה דור אחרי דור וצריך שיהיה המל מאמין בתורת משה ויודע סוד המצוה ותכליתה ואם קרה הענין ומל הגוי כראוי אין צריך להמול פעם שנית לפי דעת חכמי הקראים אבל הרבנים אומרים שצריך להטיף דם וזה יקרא פצע לא מילה ויש בזאת המצוה חלוקה בין הקראים והרבנים כי הרבנים אומרים שצריך מילה ופריעה ומביאים ראיה ממאמר הש"ת ליהושע ושוב מל את בני ישראל שנית והקראים אומרים כי מלת שנית שב אל הרחוק ונקשר למלת שוב כמו ולצלע המשכן השנית שמלת שנית לא תדבק למלת משכן רק למלת צלע והטעם שישב מהכוונה שהסכים מתחילה להיות ישראל הנולדים במדבר ערלים ועכשיו הוצרך לימול אותם וע"כ אמר שוב שנית מהכוונה הראשונה. ולי נראה לפרש מלת שנית עם דביקתה למלת שוב לטעם שנצטווה יהושע בזה המאמר שני דברים הא' לעשות כלי המילה שיהי מוכנים לו ולבאים אחריו הב' להמול על ידו ממש ולא ביד אחר ובעבור אלו הב' פעולות נאמר שנית וכל חכמי הקראים הורו שצריך מילה לבד בלא פריעה כי זה הוספה לדברי תורה וחוב לכל בר ישראל להיות נמול כי בבטול זאת המצוה הזהירה התורה לנפש כרת מעולם החיים הנצחיים שנאמר ונכרתה הנפש ההיא מעמיה את בריתי הפר ואם ימים כרי שלא תהיה גרמא למיתה ממה שנאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וכשיתרפא אזי מלים וזאת המצוה לכלל מצות התורה הנמשכות אחריה.

פ ר ק ג' בענין שבת. זאת המצוה יסודתה מזמן הבריאה אבל הצחי בא על שמירתה ע"י משה רבינו במתן התורה ונקרא זה היום בשני שמות שבת ושבתון ופירשו חכמינו כי שם שבת

יאמר על עצם היום השביעי אבל שבתך על החלק הנוסף מחול על קדוש בליל ז' ובמוצאי שבת וטעם השבייתה היא בטול והנחת כלאכה. והנה חכמי הקראים אסרו כל מלאכות שבעולם מלבד עבודת האלהים וטלטול מזונות האדם תוך הבית הצריכים למחיתו ושאר צרכיו ההכרחיים כגון הצעת המטה לבישת המלבושים העושה כלאכה מלבד אלה נקרא מחלל שבת ודינו בזמן המלכות בסקילה וגם כרת ובזמן הגלות כדון העובר שר לאוין אבל חכמי הרבנים מנו המלאכות והעלו סך המלאכות העקרויות ל"ט אבות מלאכות כאשר הם ידועים בספרי הזכמים. חכמי הקראים הראשונים אסרו הדלקת הנר ביום ששי שימצא דולק בשבת אבל האחרונים התירו מפני שהיא מלאכה טבעית ובנגיעה א' לבד והיא צורך גדול לחיי האדם באכילתו ושאר תנועותיו ויתנאי שיודלק קודם השבת וכבר אסור לכבותו כי הכבוי בשבת מלאכה וכל המלאכות שהן חוץ ההכרחיים בין על ידי עצמו בין ע"י צווי אסורות ומה שיעשה הגוי בשבת אסור לישראל ליהנות ממנו חוץ אם יהיה בלתי ידיעתו כ"ש לעשות לשראל עצמו מלאכה ובדרך כלל חוב לכל איש ישראל לנח ביום הזה ולשבות מכל מלאכה הוא ועבדו ואמתו ובהמתו כמ"ש למען ינוח עמךך כמון הקדוש הנוכח ביום השבת והוא לשון הפרשה והטעם שיהיה מובדל ומופרש משאר ימי השבוע בכל אופן והבדכה שנאמרה בו היא על למד התורה ואין יותר פעולה יעסק ביום השבת רק פעולת השכל בתורה ואסור בשבת ללקוט הפירות ולתלוש העשבים ולהכין המאכל ממאמר והיה ביום הששי הכינו ואסור להתענות בשבת ממאמר וקראת לשבת עונג חוץ מיום הכפורים כי הענוי בו חוב וכן אסור לשכב עם אשה ממאמר וזכר את יום השבת לקרשו וכן ממאמר ויקדש אותו הפך דעת אחינו הרבנים שהם אדרבא מחייבים הווג כמ"ש עונת ת"ח מע"ש לע"ש והוא עון פלילי ידרשו בעונם ההליכה חוץ לתחום והטלטול מרשות אל רשות אסור ממאמר שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו כי לפי דעת חכמינו תחתיו מורה על הרשות ומקומו על התחום ומדת התחום עד אלפים אמה במדה כמו שהיה בירושלים וכן מסבל הירושה אסור לעבור הנהר בין בגשר בין בכלי גומא כי הנהר היבשה כשני גבולים. מותר לעשות מלאכה בשבת בעבור סכנת נפש כגון להלחם באויב הציל השרפה והטובע בנהר ולהכין רפואות לחולה ממאמר וחי בהם.

פ ד ק ד' בענין קדוש החדש. דע כי ידיעת קדוש החדש יסוד גדול בעדת ישראל מפני המועדים וימים המקדשים תלויים בידיעת

זמן חדוש הלבנה ימשך ממנה חשבון השנים והחדשים והימים. והנה בזה הענין לא באה מצוה גלויה והוראה מפורסמת רק ברזו מצאנו שהיו מקריבים קרבנות בראשי חודשים כמו שנאמר ובראשי חודשיכם תקריבו עולות וגו' ובכמה מקומות בתורה ובנבואות הסמיכה לימים המקדשים מפני הקרבן וגם הודיע המועדים בכמה לחדש וידענו מסבל הירושה כי בזמן המלכות ובזמן הנביאים ובריה"ג היו מקדשים החדש ע"פ הראייה והיו מעברין השנים בארץ הקדושה ע"פ האביב אבל כאשר ראו שעתידין ישראל להתרחק מארצם קנו אנשי כנסת הגדולה שהם עולי בבל חשבון המתחור של י"ט שנים הנקרא בפי הכל מספר זהב ב"ב פשוטות וז' מעוברות ע"פ הנסיון שזה החשבון משתנה עם המצא האביב בארץ ישראל והנה חכמי הקראים אפי' בזמן גלות אין סומכין על החשבון המתוקן לבד אבל משתדלים על בקשת ראיית הלבנה בעת חדושה וכשתראה אזי מקדשים החדש וקובעים הימים ואם תהיה איזה מניעה בענני שמיא מצד השתנות האויר להגשים אזי נעזרים בהשבון האמיתי כדרך האצטגנינים ע"פ מהלך המאורות השנה והאמיתי כי באפס דעת הברור הולכים ע"פ דעת ההקרבה לא כמו שאחינו הרבנים אין חוששים לראייה אבל כל עקר סברתם על ההשבון השנה או האמצעי לא על החשבון האמתי כאשר ידע יחוקרים בספריהם. ומלבד זה עוד טועים ומטעים את העם בדחיות אשר בדו' מלבם לא בדו' פסח ולא אדו' ראש השנה ולא גדו' עצרת ושאר הטעיות אשר ביארו חכמיהם וזה גידל גדול בדברי התורה להוסיף ולגרוע וכבר הראו הקראים טעות אחינו הרבנים בענין זה בזמנים ובמקומות ידועות כאשר נראה הירח הישן בבקר והם היו מקדשים החוץ וכאשר נראה החדש והם לא היו מקדשים החדש בספרי הקראים ימצא. והנה קביעת הימים והחדשים אצל הקראים בזה האופן מוציאים חשבון קצת הראייה בדברי התכונה לפי כל מקום ומחור וע"פ החשבון ההוא קובעים ימי החדשים אם מלא ואם חסר כי המלאים הם שלשים יום וחסרים כ"ט יום וע"כ נעזרים גם בראייה כי מליל הראייה מונים כ"ט יום ואם יראה הירח בליל שלשים אזי מקדשים החדש הבא והעבר חסר ואם לא יראה בליל שלשים אזי מקדשים יום ל"א לחדש הבא והעבר מלא ובלייל ל"א יראה ובין לא יראה מקדשים יום ל"א כי מקבלת אבותינו דור אחד דור שאין לך חדש חסר מכ"ט ולא מלא משלשים ובשנת העבור לעולם מעברין חדש אדר ובאם יקרה ספק בחדש תשרי או בחדש ניסן שבהם מועדים אזי מקדשים שני ימים מספק.

פ ר ק ה' בענין חג המצות. זה המועד חג אחד מג' החגים אשר היו זכורי ישראל הבוגרים עולים לירושלים כענין שנאמר שלש פעמים בשנה יראה כל יישובי ישראל וזה המועד זכר ליציאת מצרים והתחלתו פנים ט"ו לניסן ובזמן הזה יצאת מצרים והיו מקדשים מקראי קדש ז' ימים והיו מבערים החמץ ואוכלים מצות ועתה בזמן הגלות בטלו הקדבנות רק נשאר לנו מקרא קדש וביעור החמץ ואכילת מצות ממה שכתוב וזכרת כי עבד היית במצרים ושמרת ויעשית את החקים האלה וטעם ענין חמץ הוא השאר הנעשה בדרך הטבע לכתחלה או בדרך מקרה מחמשה מיני דגן שהם חטה שעורה שיפון שבולת שועל וכסמת ולדעת קצת החכמים גם הדוחן עמחם הם ששה מינים מחמיצים השאר חוץ מאלה כגון האורז ומיני קטניות שהם זרעונים אפונים פולים ועדשים דומיהם. מותרים להאכל בפסח כי אינם מחמיצים ואפילו אם ירטבו במים הם מסריחים ועשיית המצוה בשמירה גדולה שלא יהיה חמץ ושאר הדברים החמוצים וזלת אלה כגון ירקות וחלב ומי פירות דבש מותרים בפסח. וקדוש היום הראשון והשביעי כמו בשבת חוץ ממלאכת אוכל ממה שנאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכך וזוהו יש הפרש בינינו ובין אחינו הרבנים כי הם מתיירים לשחוט הב"ח במועד שהם לתכלית האכילה אבל חכמי הקראים דייקו ממלת אך שמורה על המיעוט למעט המלאכות אשר באכנת המאכלים והתירו רק המלאכה שאחריה האכילה כגון הבשול והטפייה לדברים המוכנים מיום אתמול. ובחמשה ימים הנקראים חול המועד אין בהם שביתת מלאכה ועכ"פ עשו החכמים גדר שלא יעשו המלאכות הכבדות בהם מפני כבוד המועד. ומנהגי העבודה האלהית שהיא התפלה בימים האלו ידוע בסדור התפלות של קראים.

פ ר ק ו' בענין ספירת חמישים יום ממחרת השבת אשר בשבעת ימי מצה. ענין זאת הספירה באה בתורה בפרשת אמור אחר ענין חג המצות וזאת הסבה כי בארץ ישראל לעולם קציר שעורית משיג בימי הפסח ובזמן בית המקדש היו מקריבים עומר להגוף תנופה לפני ה' ולהודות לצור ישראל כי טוב כי לעולם חסדו ומיזם הנפת העומר היו מונים חמישים יום עד בכורי קציר חטים שהוא זמן מועד חג השבועות וכל ישראל פה א' הודו כי התהלת זאת הספירה היתה בימי חג המצות רק היתה חלוקה ביניהם אודות זה הענין כי חכמינו אומרים שיום התנופה והספירה ביום מחרת השבת אשר בו ימי הפסח לעולם כפי פשוטו של מקרא ובאם יקרה להיות

יום ראשון דפסח ביום שבת אזי הספירה נופלת ביום מחרת יום טוב שהוא יום ראשון דפסח זה בראיה ממאמר הכתוב ממחרת השבת בה"א הידיעה ולפי הוראת הדקדוק לא יובן על יום אחד מימי השבוע אלא על יום השבת ממש שהוא שבת בראשית כפי מנין ימי הבריאה אבל חכמי אחינו הרבנים ביארו מחרת יום טוב וסברתם על יום ראשון דפסח לעולם וכן הם לעולם סופרים ממחרת יום טוב ראשון ולפי זה גם השבועות של אחינו הרבנים נופל בכל ימי השבוע לא ביום ידוע כאשר דעת חכמינו לעולם חג השבועות ביום ראשון לשבוע ממחרת השבת השביעית ויש ראיות לחכמי הקראים כאריות על חזוק זה המאמר ובזמן החכם הרב רבינו ענן מחכמינו שהיה מזרע המלוכה משלשלת יהויכין המלך בשנת ד' אלפים וארבע מאות לבריאת העולם היתה מלחמה גדולה בין הקראים והרבנים על אודות זאת החלוקה והחכם הנז"ל הערה למות נפשו ביד אחינו הרבנים תהא מיתתו כפרתו.

מנהג הספירה אצל אחינו הרבנים בעת תפלת ערב כדרך התחלת ימי הבריאה אבל אנו הקראים סופרים אחר תפלת בקר בראיה מתנופת העומר שהיה בבקר אחר עולת התמיד ועתה בהיותנו חוצה לארץ הקדושה אין לנו הקרבת העומר רק ספירת הימים לבד ונוסח הספירה ידוע בסדור תפלות בחלק הראשון.

פ ר ק ז' בענין חג השבועות. זה המועד שני מהג' רגלים אשר היו זכרי ישראל הבוגרים חייבים להראות את פני ה' במקום הקדש בכל שנה ושנה ונקרא גם יום הבכורים שהיו מקריבים מנחת הרשה שהיה קציר חטים משיג קרוב ליום זה כאשר מבואר ענין הבכורים בפרשת אמור. זה היום נקבע מועד חג לזכר שני ענינים לפי דעת חכמי הקראים הא' לזכר כבוש ארץ ז' עמים ואכילת תבואתה וזהו טעם שבועות כענין שבועות הקות קציר ישמר לנו. הב' לזכר מתן תורה בהר סיני כי לפי דעת רוב היה ביום הזה ושני הענינים קרובים ואי אפשר לא' וזלת האחר כמאמר החכמים אב אין קמח אין תורה והא' שלמות הגוף שהוא המזון והב' שלמות הנפש שהיא התורה ולא נקבע ביום ידוע מהחדש כי ידיעתה תלויה בספירת הימים ולעולם זה המועד לפי מנהג הקראים ביום מחרת השבת.

פ ר ק ח' בעניני הצומות. מצאנו בכתבי הנביאים ארבעה חרשים אשר בהם נקבעים צומות כמו שנתבאר בנבואת זכריה

סי' ח' פסוק י"ט ולא ביארם בכמה ימים לחדש ולאיוה סבה אבל בדרך הקבלה ידענו דור אחר דור שהצומות האלה לסבת הצרות הרעות שאירעו לאומת ישראל באלו החדשים שהם תמוז אב תשרי טבת בימים ידועים מהם כמו שכתוב בסוף ס' מלכים ובסוף ס' ירמיהו כי בעשרה לחדש טבת נלכדה ירושלים ותבוא במצור ע"י נבוכדנאצר ובחדש תמוז כ"ט בו הבקעה העיר ובחדש אב ב'ז' וב'י' בו שרפו בית המקדש ואת כל בתי ירושלים נבזזו וראדן עם סיעתו ובחדש תשרי בכ"ד בוא צמו כל ישראל כמו שכתוב בס' נחמיה ס' ט'. והנה בענין הצומות חלוקה בינינו ובין אחינו הרבנים כי אחינו הרבנים אינם מתאבלים כלל בעד חרבן בית ראשון ונותנים טעם שכבר היתה הנחמה לישראל בעבור חרבן בית ראשון ובזמן בית שני ומה שהם מתענים בחדשים הנ"ל אוי בעד חרבן בית שני בחדש אב ובחדש תמוז בעד שבירת הלוחות אמנם חכמי הקראים אמרו והשיבו להם כי לא היתה הנחמה שלימה בבנין בית שני ואלו היה כפי דעת אחינו הרבנים אוי כפי נבואת ריעוד זכריה הנביא היו ימי הצומות לשמחה ולששון ולמועדים טובים וזה לא נמצא בימים האלו בזמן בית שני אדרבא גם בזמן בית שני מצאנו שהתענו בחדש תשרי בכ"ד בו וגם שאלת הכהנים בעבור הצומות היה בזמן בית שני כמו שכתוב בנבואת זכריה ס' ז' פסוק ג'. ומנהג אלו הצומות להתענות מערב עד ערב ולהתנהג באבלות ושלא לטעום שום דבר בפה ובערב מוצאי הצום מתפללים עם סליחות ותחנונים וענייני התפלות ידוע בסדור. ומתשעה בתמוז עד עשרה באב מתנהגים אבלות גדולה ובכל שבת מאלו השבתות נאספים אחר צהרים לבית הכנסת וקוראים קינות ירמיהו עם תוכחות הנביאים לישראל ומתרחץ החזן הקינות להמון בלשונם ואינם עושים שום עסק שמחה עד עשרה באב ואז מקבלים הנחמה בראיה מהכתוב ביחזקאל ס' ארבעים.

פ ר ק ט' בענין יום תרועה. בפ' אמור באה מצות זה היום שיהיה שבתון וזכרון מק"ק בא' לחדש השביעי והנה אמרו שבתין ומק"ק הטעם בו מועד וראוי לקדשו בשביתת מלאכה כאשר המועדים והנה מפורטו וגלוינו של מקרא לא נודע טעם יסוד זה מועד אמנם מהקבלה דור אחר דור הנקרא סבל הירושה מדייק מאמר זכרון תרועה ידענו שזה המועד התחלה לימי התשובה והתעוררות אליה וזהו אמרו זכרון תרועה להזכיר ולהעלות על לב ענין התשובה שזהו טעם תרועה כענין נריע לצור ישענו היסוד אשר עליו נבנה ענין זה המועד הוא סבת עקדת יצחק וע"כ נשאר

המנהג מהראשונים באלו הימים עשרה מיום תרועה עד יום כפור להשכים בחצות הלילה בתחנונים ודיים וסליחות ובקשות עם קריאת פרשת ויחל משה כאשר ידוע סדרם בסדור התפלות חלק שני. ובזמן בית המקדש השמיטות והיובלים היו מתחילים בחדש הזה והיו תוקעים בשופרות לקריא דרור להשיב כל דבר לבעליו.

פ ר ק ע ש י ר י בענין ומנהג יום כפור והעסק שהיה בו. בענין זה היום מצאנו שהיה בו עסק כהן גדול דהיינו שהיה נכנס לפני הארון אל הקדש אחת בשנה לספר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל כאשר ידוע ומבואר ענין בפרשת אחרי מות. והנה בפרשת אמור באו בענין זה היום שתי אזהרות הא' ענוי הנפש שהוא הצום והב' שביתת מלאכה ונקרא מועד ומק"ק. ולהיות כי עתה בגלות בטלה מעבודת הקרבן ואין לנו כהן משוח מזרע אהרן עם כל זה ממאמר חקת עולם אשר נאמר בענין זה חייבים אנחנו לשמך ולעשות מנהגי זה המועד בענוי הנפש שהוא הצום ובמקום הקרבן לעמוד מערב עד ערב בתפלה ותחנונים ושביתת מלאכה וזה היום שהוא בעשור לחדש השביעי יותר נכבד מהשבת שאין בו שום עסק גופני רק בעשה השכל בתפלה ובקשה כנ"ל וכל אשר כתוב ידו לה' חייב להתענות בוה היום חוץ מהקטנים והשריים בתחלואים מסוכנים שהם פטורים מהמצוות.

פ ר ק י"א בענין חג הסוכות שהוא בט"ו לחדש השביעי. זה המועד סוף חג' רגלים הוא לזכר יציאת מצרים כאשר ישבו בסכות בצאתם ממצרים וסככם בעננים במדבר ורומז להשפעת השי"ת על אומת ישראל וע"כ הוא שבעה ימים כמו הפסח. ומהקבלה ידענו שניחוק זה המועד מתג המצות כדי לחבב המצוה המנהג בו לכל ישראל לבנות סכות מעץ עזי הדור וליפות הסכה בפרי עץ וערבי נחל כפי היכולת ולדוד בה במשך חו' ימים כמו בבית כדי לזכור מעשה ה' כי נורא הוא אשר עשה את אבותינו וקדוש היום הראשון ושביתת מלאכה בזה המועד כמו בפסח ושאר המועדים ויום השמיני עצרת שהוא בכ"ב לחדש הזה מועד בפני עצמו ואינו מכלל ימי סכות רק הוא תשלום המועדים ומק"ק ובו משלימים. התורה לפי תקן התנאים הטובות עולי בבל ונקרא זה המועד שמיני עצרת שהיו נעצרים למקדש להעלות עולות ולהודות לה' על כל החסדים שהעבירו הימים המקודשים באופן שלם ונכון והיו שמחים בהשלמתם. פ ר ק י"ב במנהג התחלת התורה בשבת הראשון שיהיה אחר מועד שמיני עצרת מתחילים התורה ר"ל פרשת בראשית באשורים

מפסוקים נאים לענין ובנגון נאה כפי המנהג הנשאר מתקון עזרא
הכהן וזה סדר תקון התורה לפרשיות כי בראות עזרא הכהן שישראל
עתידיים לגלות גלות ארוך והתורה תשתכח ביניהם נתועץ עם סיעתו
אנשי כנסת הגדולה וחלק את כל התורה לפרשיות כמספר שבתות
השנה כדי שתשלם קריאת התורה כלה לשנה תמימה ותקנו גם
הפטרות ר"ל ענינים דומים לעניני הפרשיות מהנביאים. ויען כי
בקצת פרשיות נתבארו עניני המועדים ע"כ תקנו לקרא גם במועדים
פרשיות כאשר נתבארו במנהגי התפלה ומושם שאין שבתות השנים
שיום ע"כ תקנו בשנה פשוטה לכפול קצת פרשיות דומות בענין
כגון ויקהל עם פקודי תזריע עם-מצורע וכן השאר שיבוא אל נכון
תשלום התורה והפרשיות בזמנם. וכן בשנה המעוברת הלכיים
בסדר המתוקן שקוראים פרשה א' בשתי שבתות כדי שתספיקנה
הפרשיות לכלל השנה כי בשנה פשוטה מנין השבתות פחות
מהפרשיות ובשנה מעוברת השבתות מרובות מהפרשיות וע"כ נהגו
זה המנהג. אחינו הרבנים נוהגים בכ"ה לחדש כסלו מנהג ימי
חניכה אכנס הקראים לא קבלו זה המנהג מפני שלא בא ספור זה
הענין בכתבי הקדש ואינו מתוקן והסכמת כלל ישראל כאשר ענין
הפרים שכל ישראל קיימו וקבלו עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים
עליהם ולא יעבור.

פ ר ק י"ג במנהגי חדש טבת. בחדש הזה בעשרה בו נוהגים
תענית לזכר שמך מלך בבל על ירושלים כאשר נתבאר למעלה
בפרק שמיני. ומתקנת הראשונים נוהגים אבלות גם בזה החדש
מיום התענית עד ר"ח שבט ובכל יום שני והמישי משכימים קודם
עלות השחר ומתפללים תפלות ימי רחמים עם תחנון וסליחות
ושליש ויחל משה כפי המנהג.

פ ר ק י"ד במנהגי חדש אדר. בזה החדש נעשה תשועה
גדולה לישראל במלכות בבל ביום י"ד וביום ט"ו בו וע"כ קבעו
אותם מרדכי ואסתר בהיות ממנהגי האומה לעשות אותם ימי משתה
ושמחה ולשבח למלך שמיא על הנסים והנפלאות אשר הגדיל לעמו
לצרות. והנה בימים האלו קוראים מגלת אסתר בב"ה' אחר
תפילה וכדי להרבות השמחה מתחילים קריאת המגלה במוצאי
שבת אשר לפני פורים עצמם קוראים מגלה שלשה פעמים וכן
בתפלת אלו הב' ימים מוספים מזמורים נאותים לענין השפלת
האויבים ולענין חמלת השי"ת על עני ואביון משוע וגם מנגנים
פסוקים נאותים וחבורים הלציים בתוך קריאת המגלה כמו פסוקי
מי כמכה באלים ה' דשירה והשאר ומזמרים במזמורים נאים בב"ה

וגם בכתביהם סועדים בתענוגים ומרבים השבחות והדננים ואין בו
שביחת מלאכה דק שמתה וששון ויקר ומשלוח מנות איש לדעה.
פ ר ק ט"ו בענין מנהגי עבודה האלהית. מצות עשה מן התורה
עבודת הבורא ית' כמש"ה ועבדתם את ה' אלהיכם וכן את ה'
אלהיך תידיא אותו תעבוד וגו' זאת העבודה בזמן בית קדשנו
ותפארנתו היתה ע"י הקרבת הקרבן במזבח ובזמן הגלות התפלה
היא במקום הקרבן והראיה ממאמר שלמה הע"ה בס' מלכים סי'
ח' פסוק מ"ח והתפללו אליך דרך ארצם וכן בהושע סי' י"ד פסוק
ג' ונשלמה פרים שפתינו. והנה העבודה על שני דרכים עבודת חום
ועבודת נרבה ואמנם עבודת חוב היא פעמים ביום ערב ובקרים
בראיה מהקדבת עולה תמיד שני פעמים ביום וזה המנהג בימי
החול אבל בימי שבתות ומועדים ישנם מוספים ועבודת גדבה לפי
כוחות כל איש ואיש כאשר יהיה דבקתו לשי"ת. ואופני אלו
העבודות ידועים בסדורי התפלות ובדרך כלל תפלת החוב לפי
דעת חכמי הקראים צדיקה שתהיה כוללת שבעה תנאים והם שבהים
תדאיה ודוי בקשה תחנה צעקה קדיאה ואין חשש בין שתהיה
ססודרת באריכות בין בקצרה דק צריך שתהיה כוללת בעצמה
התנאים הנ"ל ועקרי הדת. החזון הנקרא בפי הכל שליח צבור שהוא
במקום הכהן אשר היה בזמן בית המקדש צריך שיהיה קולו ערב
ונהוג ומלומד בעניני התפלות כדי שיבין מוצא שפתיו ולא יחסא
בלשונו ויחטיא את הרבים כי זכות כל הקהל תלוי עליו וחיוב שיהיה
יודע האמונה ידיעה אמיתית במופת במישכל לא לבד במקובל
ושיעשה פעולתו בכונה שלמה לא כתפלת עמי הארץ שהן לבד
בצפצוף כעופות. ויש עבודות אחדות הן כמו ענפים לזאת העבודה
ד"מ ברכות הנהנין ברכת המזון לפנייה ולאחריה ובדרך כלל בכל
מה שיושגח האדם מהבורא ית' ברע או בטוב חייב לברך בשמו
כמו שאמר דוד המלך ע"ה צרה ריגון אמצא ובשם ה' אקרא כוס
ישועות אשא וי"א וכן לכל מצה ומצוה בעת קיומה ועשייתה חייב
לברך לזותן התורה כי טוב וישד ה' ע"כ יודה חסאים בדרך.

פ ר ק ט"ו אודות עשרה עקרי האמונה לפי דעת חכמי הקראים.
עקרי אמונת הדת העברית הם עשרה עקר הא' להאמין למציאות
השי"ת שהוא אחד ואין אחדות כמוהו בכל הנמצאים העליונים כ"ש
בשפלים כמ"ש שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. עקר הב' שהוא
אינו גוף ולא כח בגוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף כמ"ש ונשמדתם מאד
לנפשותיכם כי לא ראינתם כל תמונה ינאמר קול דברים אתם שומעים
ותמונה אינכם רואים וגו' ונאמר ואל מי תדמיוני יאשרה יאמר

קדוש: עקר הג' שהוא לבדו ברא את העולם מאין ליש וכנהגו
בחסדו הוא הראשון והוא האחרון כמ"ש בראשית ברא אלהים את
השמים ואת הארץ וכתוב בישעיה אנוכי עשיתי ארץ ואדם עליה
בראתי וגו'. עקר הד' לו לבדו ראוי להתפלל ולעבוד כמ"ש את
ה' אלהיך תירא אותו תעבוד ואין ראוי להתפלל לשום נברא
מהנבראים לא למלאך ולא לגלגל ולא לקדושים אשר בארץ כמו
עושים אחינו הרבנים ושאר הכחות המצטרכים למליצים לפני האל
ושכחו מאמר קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ונאמר
מי יקח לי עם מריעים וגו' לולי ה' עזרתה לי וגו' ונאמר המשפילי
לראות בשמים ובארץ. עקר החמשי להאמין בדברי נביאי צדיק ע"ה
כמ"ש אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע וגו' ונאמר נביא
אקים להם מקרב אחיהם כמוד ונתתי דברי בפיו וגו' ונאמר האמינו
בנביאיו הצליחו. עקר הו' נבואת משה רבינו אמתית והוא אב
וראש כל הנביאים כמ"ש לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא
פה אל פה אדבר בו וגו'. עקר הו' תורת מר"ע"ה אמתית וקיימת
לעולם ועד לא תהיה מוחלפת שנאמר וזאת התורה אשר שם משה
לבני ישראל ונאמר לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם
ולא תגרעו ממנו ונאמר לא תסורו ימין ושמאל ונאמר וזכרו תורת
משה וגו' וכו' והעקר נכלל שחייב המאמין לדעת לשון הקדש על
פי דרכו שיעל לתרץ הארצי הבורא ית' מה שבאו בתורה שהם
עלשיים לעצמם. וחוץ משניהם וכן מה שנתחסו לבדוא
הכחות גשמיות כגון ירידה עלייה דבור הליכה שינה יקיצה התעלמות
ראיה ריחוק וקירוב ואיברים גשמיים שיבין להשיב אותם לאפיקורוס
כי תבדא ית' משולל מכל אלה רק דברה תורה כלשון בני אדם
כדי שיכולו להבין השומעים ע"כ יחסם כפי תכונת האדם למה
שנתיחד ונסגל ככה הדבור משאר הנבראים. עקר הו' שיאמין
שהשית' יודע מחשבות בני אדם וכל מעשיהם וגומל טוב לטובים
ומעניש לרשעים שנאמר גדול העצה ורב העליליה אשר עיניך
מקוהות וגו' ונאמר עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתם עם
גבר תתבר' ועם עקש תתפתל. עקר הט' שיאמין בביאת המלך
המשליח לחיות רועה נאמן ביעקב עמו ובישראל שבט נחלתו כמו
שנאמר בנבואת ירמיה הנביא ע"ה סימן כ"ג וכן שם סי' ל"ג עד
סי' ל"ד וכן נאמר עליו ויצא חוטר מגזע ישי כי יהיה מורע דהמ"ע"ה
סא"ו ובא לציון גואל והוא יוציא את אומת ישראל מן הגלות
ויחזק מלחמות השם ויהיה מנהיג את האומה על פי תורת משה בלי
שום מגרעת ויש יעודים רבים כדברי נבואה על ביאת המשיח ועל

גאולת ישראל מזו הגלות כמו בנבואת ירמיה סוף סי' מ' והשאר
המבקש אותם ימצא איש על דגלו באותות. עקר הי' שיאמין
בתחית המתים שיהיה בעת בוא רצונו ית' כמ"ש יחי מתוך נבלתי
יקומון וגו' ורבים מישני אדמת עפר יקיצו ונאמר הנה אנכי פותח
את קברותיכם ונתתי בכם רוחי החיותם והנחתי אתכם על אדמתכם
ידעתם כי אני ה' דברתי ועשיתי נאום ה' וא"עפ"י שנאמרו בכתבי
הקדש מאמרים סותרים לזה העקר כגון אם ימות גבר היחיה וגו'
כלה ענין וילך וגו' כי מות נמות וכמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו
וגו' חייב כל מאמין לדעת תירוץ אלו המאמרים לא כפי הנגלה
מפשוטם כי נאמרו ע"פ הטבע כי כן דרך התולדת שהנפרד לא
יאסף מעצמו וההרוס לא יבנה ובדרך כלל כל דבר לא יפעל עצמו
אם לא יהיה עזר והכנה בדרך נס מהפועל האמיתי עלת העלות
שהוא הבורא ית' ויתברך שמו מעתה ועד עולם ויש אוסף להאמין
זה העקר מדרך השכל כי אם לא קצרה יד ה' לברוא הנבראים מאין
ליש בתחלת הבריאה על אחת כמה וכמה ימין ה' רוממה להשיב
הנשמה אל אשר ילך הרוח שמה.

בענין תחיית המתים דקדקו היטב חכמי הקראים והשתדלו
להשוות ביחד שכלם עם מאמרי התורה והנבואה כדי שיאירו שהי
הנרות ביחד נר התורה ונר הדעת וזה בראותם שמדרגות בני אדם
בענין השגת שלמות המות ושלמות הנפש הם על ד' אופנים דהיינו
צדיק חכם צדיק וסכל רשע חכם רשע וסכל. והנה הב' מדרגות
שהן הראשונה האחרונה אין בהם חיוב לתחיה הראשונה ושלמותה
כי כבר הגיע לתכלית השלמות כמה שאפשר בטבע האנושי כמדרגת
מרע"ה חנוך ושאר הקדושים והאחרונה לחסרונה שלא נשאר בה
שום רושם יחייב התחיה ר"ל לא חכמה ולא מעשים טובים על כן
ילכו לאבדון עולם ואלו המדרגות על המעט א' מיני אלף אמנם
רוב בני אדם הם על שני המדרגות האמצעיות ר"ל בעלי מעשים
טובים ועם שלא הגיעו לחכמה ואלו על הרוב והמדרגה השנית שים
מלומדים בחכמות ואינם משתדלים בקנין מעשים טובים והם על
המעט ואלו הב' מדריגות יחיי בתחיית המתים וראיה לזה מדברי
הנבואה שנאמר ורבים מישני אדמת עפר יקיצו וגו' שלא אמר וכל
ישני או קצת מישני רק ורבים מישני שרמו על שתי המדרגות
אמצעיות אלה לחיי עולם שהם בעלי מעשים ואף שלא הגיעו למדרגת
הלמוד ואלה לחרפות וגו' שהם מלומדים בחכמות ולא השתדלו בקנין
מעשים טובים.

דענין הגלגול אשר הודו בו הפלטוניים ורוב חכמי הקבלה כבר

דחו חכמי הקראים זה הענין בשתי ידים. בדאיות עצומות כאריות ועמהם הסכים גם החכם ר"א מחכמי אחינו הרבנים הספרדיים בס' מעייני ישועה ע"ב.

פ ר ק י"ז בענין מצות ציצית ותנאי המלבושים. הנה כתוב בסוף פרשת שלח לך ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם חכמינו פירשו מלת ציצית ענין ראייה והבטה כענין מציץ מן החרכים הטעם לעשות סימן בבגד כדי שיוכזר בראייתו את מצות ה' ולא יחטא במשא ובכפתו ובכל שמושיו וזה המנהג היה בזמן המלכות בארץ הקדושה אמנם עתה בהיותנו בגלות מפוזרים בכל פיאה תקנו החכמים ועשו גדר שלא תתבטל המצוה לגמרי ללבוש ארבע כנפות או טלית עשוי בציצית בשעת התפלה וכן בשעת קיום המצוה כגון המילה. ומן ההעתיקה ידענו שזאת המצוה חובה לזכרים ולא לנקבות והיא מצוה נוהגת ביום ולא בלילה ע"כ בשעת תפלת ערבית לא נהגו ללבוש ציצית והציציות שבעה במספר כנגד ימי בראשית והששה לבנים כנגד ימי החול וא' תכלת כנגד יום השבת כדמות הדקיע ורמז לדבר בכל עת יהיו בגדיך לבנים אחינו הרבנים נתנו בציצית סכום אחר ממה שבדה שמעון בן שטח ואינם נוהגים פתיל תכלת ולא הורו להם חכמינו. ויש עוד מנהג לאחינו הרבנים כי בשעת התפלה שמים בראשם קשר ארבע פרשיות ועל ידיהם כמו כן קושרים אותות ממה שכתוב בתורה וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך ואומרים שהקבלה למדה להם זה האופן אמנם חכמי הקראים סתרו לאלה הסברות ופירשו הענין הנאמר למעלה על דרך משל ומליצה כי אמרו על מאמר וקשרתם לאות על ידיך הרצון בו על עשרת הדברים ועשר אצבעות בידי האדם שחייב לשקד ולהתמיד על זכרון הדברים תמיד כאלו הם קשורים על ידי טוטפות הרמז בו על כל התורה שתהיה תמיד על לבו כאלו הוא פוננתה בין עיניו ואלו שני האמרים גם מאמר שלישי וכתבתם על מזוזות ביתך כלם הם בדרך משל על ההתמדה והשקידה בהם כמאמר שלמה הע"ה כתבם על לוח לבך ענדם על גרגרותיך וגו' שהתורה תמיד תהיה בזכרונו בכל שמושיו ובכל תנועותיו ע"ד מאמר הנחמם בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך. וראיתי להכליל בקה הפרק איסור לבישת שעטנו והטעם בו מלבוש הנעשה משני חתימים ר"ל צמר ופשתים יחדיו וע"כ אין תופרים בגדי צמר בחוטי פשתים ואין אורגים שני חתימים ביחד ולא כופלים שני חתימים במלבוש אחד ממה שכתוב בפרשת כי תצא וכן אסור לגבר ללבוש שמלת אשה ולא לאשה לנשוא כלי גבר כדי שלא להתנהג במעשה

רע ובזמה וכן אסור להקיף פאת הראש ולא לגלח פאת הזקן כדרך מה שעושים האמות אבל לתקן שער הראש ופיאות הזקן במספרים מסביב או בתער רק שלא יושחתו הפיאות הדבר עובר כי זה המנהג כדי שלא יכבד רוב השער וגדלו על האדם. מנהג המלבושים יכשר לפי מנהג כל מקום ומדינה רק שלא יהיה מעשה שעטנו וכן בבחינת היותנו בגלות לא יכשר ללבוש מלבושים בהירים רק שהיו קרובים אל צבע השחרות כדרך האבלים אבלות ציון וירושלים תבנה ותחונן בימינו במהרה.

פ ר ק י"ח בעניני טומאה וטהרה. בהיות שבחר הש"ת לאומת ישראל עם קרובו ע"כ נתן להם חקים וגדרים להתנהג בקדושה ולהזהר מן הטומאות כי השכינה מתהלכת ביניהם כענין שנאמר במתן תורה התקדשתם והייתם לי קדושים וכן כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך ובפ' אחרי מות אל תטמאו בכל אלה וגו' והנה אופני הטומאות בפנים שונים טומאת האדם פנימית והיצונו הפנימית היא מצד עצמו כגון הזוב והמצורע ושכבת זרע לזכר ולנקבה מנהג טומאת המצורע שבעה ימים וטומאת הזוב מעת שפסק הזיבות יספור ז' ימים נקיים ויטהר בערב וגם יכבס בגדיו וטומאת שכבת זרע טומאת יום לבד והנוגע בטמאים טעון כבוס בגדים וטומאת יום לבד ויש לנקבה טומאה אחרת מצד עצמה והיא טומאת הנדות ובוה יש חלוקה ביניו ובין אחינו הרבנים כי אחינו הרבנים יספור לנדה ז' ימים נקיים מעת הפסק הדם אבל חכמינו ביארו לפי הכתוב בתורה ויחיבו להיות בטומאת נדה מעת הראות הדם הראשון ז' ימים ואפילו אם יראה בכל השבעה אין חשש כי זה הדבר נוהג לפי הטבע ואם אחר טהרתה בשיעור יראה הדם בשמיני אזי נקראת זבה וצריך להפיל הימים כל עוד שיראה הדם ומעת ההפסק תספור ז' ימים נקיים ויטהר בערב אבל אם לא יראה הדם בכל חלקי יום השמיני ויראה בתשיעי או א"ח אזי היא וצריכה להתנהג כמנהג הנדה וגם בזה הדרוש החליפו אחינו רבנים דברי התורה כי אינם נוהגים טומאת הנדה כראוי וכפי דין התורה רק כפי רצונם קבעו חקים לבד לפרוש האשה מבעלה בעת נדתה ומלבד זה משתמשות בבית כטהורות וגם אוכלות בשלחן אחד וזה הפך הכוונה האלהית. ולפי דעת חכמי הקראים חייבת האשה להזהר בטומאת על צד היותר טוב דהיינו שלא תגע לשום דבר טהור לא לכלים ולא למטה ושהיו לה כלים מיוחדים להשתמש בעת נדתה למאכל ולמשתה ולשאיר שמושיה ואם תגע לדבר טהור מקבל טומאה אזי צריך לטהר הדבר המטומא לפי טבע חמרו כאשר יתבאר אחר כן

וכמו כן מנהג היולדת כמנהג הנדה לזכר ארבעים יום ולנקבת כפל שמונים יום. הטומאה החיצונית היא טומאת מת מן האדם ומטמא במגע ובאהילה שבעת ימים כמו שכתוב בפ' חקת התורה אדם כי ימות באהל וגו' וכן הנוגע בטמאת הנ"ל כגון נדה ביולדת בזב וזבה ובמשכבם טעון כיבוס בגדים וטומאת יום ובאם יקרה שימאז המת בפתע בבית ולא ירגיש בעליו להוציא המטלטלין שלא יטמא אי במאורע כזה צריך לטהר הדברים המטומאים לפי מינם אם פמחכות אם צמחם אם כלי דומם כמו שכתוב בתורה הדבר אשר יבוא באש תעבירו באש ואשר יבוא במים תעבירו במים וטהר זמן הטהרה עם עריבת השמש בערב ובזולת זה האופן לא יצאו ליד הטהרה וגם זה בתנאי אם יהיו המטלטלין דברים געתיים ממקום למקום אבל אם הם דברים קיימים כגון הבית וחלקיו הקבועים ומסומרים במסמרים בל ימוט וכן הזכדים והתעלות ההפירות בארץ בלתי מתנועעות אזי לא יקבלו טומאה ואף אם יקרה המקרה הנ"ל לא יטמאו וכן הפרדסים והצמחים והפירות בהיותם על האילנות בלתי תלושים המים הנובעים בגרות ומעינות ובבורות ובלכל כל דבר הבלתי נעתק ממקומו לא יטמא ממאמר במים יבוא וכן בנפול שרץ ואיזה נבלה מהב"ח המטמאים כאשר בואר בפ' שמיני על הדברים המקבלים טומאה כגון אוכלין ומשקין וכל אשר יקרא בשם כלי מעץ או מעור או מלבושים ומצעות וכל אשר ישתמש בו האדם איזי אגוזו הקראים נוהגים בהם טומאה ונשמרים בהם מאד אבל אגוזו הרבנים מקילים מאד באלו הענינים ובנפול שרץ טמא במאכלים ומשקין (משערים אם יש בו נ"ט חלקים כשר וחלק ששים טמא אוי פתירים המשקה או המאכל ההיא) ואומרים בקבלתם כי הטומאה במלה בשמים (ולפי זה אם יבושלו נ"ט גדיים הזויר א' קטן בסיר הכל כשר *) וזה מרד גדול בתורה. התבואות בהיותם יבשים לא יקבלו טמאת אהילה במת רק אם יהיו טחונים או קלויים באש או שרויים במים אוי הם נטמאים כי לפי דעת חכמינו חמשה דברים הם מכשירי טומאה ור"ת מ מ ט מ א ר"ל מים מלח טחינה מאכלת אש הם עצמם המסבבים גם לקבל הטומאה כי הדברים השחוחים המלוחים כמו כן יקבלו הטומאה יש מהם שלא יצאו לעולם ליד הטהרה יש מהם שיוצאים כאשר נתבאר למעלה.

המלוח בתוך חצאי עגולה נמצאים על הגליון ובפנים: שופכין הם ששים חלקים והשאר מתירים.

הצדיק ע"ה ממה שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו והטעם בו שלא לכרות אבר מן החי בעוד נפשו בו כאשר היו נוהגים בזמן ההוא וזה היה אכזריות גדולה וגם מאכל גס עד שהוזהרו מכינו נח ובניו והדורות הבאים אזהרתי עד זמן מר"ע ועל ידו באה המצוה שנית כמ"ש בפרשת ראה וזכחת מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' לך כאשר צויתך ואם נעיין בזה הענין בדרך ההקט הסכלי ממה שנאמר לנח אכילת החי בעוד נפשו בו ועל ידי משה רבינו ע"ה באה אזהרת אכילת המת מיתת עצמו או המת זולת ענין השחיטה כמ"ש בפרשת אחרי מות וכל נפש אשד תאכל נבלה וטרפה וגו' וכן בפרשת ראה לא תאכלו כל נבלה וגו' אם כן יצאה לנו תולדה שאכילת החי צריך שיהיה באופן אחר חרץ משניהם והוא ענין השחיטה בצואר כאשר בודעת לאומת ישראל בהעתקה המשתלשלת דור אחר דור ועכ"פ יש לה ראה מן התורה ברמז ממאמר ושפך את דמו שכתוב בפרשת אחרי מות כי לא יתכן יציאת הדם מכלל הגוף רק ע"ד כריתת ה' גידים אשר בצואר הב"ח שהם מקורי הדם אשר בכל הגוף. והנה השחיטה הנהוגה באומת ישראל לשתי סבות הא' כדי להריק רוב הדם מגוף הב"ח ה' לנהוג רחמנות בב"ה להסיר חיותם באופן נקל על צד החמלה לא כמו שהיו נוהגים בזמן נח לכרות אבר מן החי והיה הב"ח מתענה כמה ימים ולא כמו שעושים עתה האמות שמכים במעצד ובמקבות בכשיל וכלפות יהלומן ונוחרים בסכינים וזה הענין נכלל בשם טרפה והנה כפי תקון הזמנים הקדמונים ענין השחיטה בזה המנהג צריך שתעשה ע"י איש הגון בהקש מן הכהנים שהיו שחטים בזמן המלכות ושהיה האיש בעל אמונה ומעשים טובים ולומד תורת ה' שלא יהיה במדרגה א' עם הבהמה כמאמר דה"ע אדם ביקר בל יבין גמשל כבהמות נדמו ואין ראוי שיפסיד הדומה בדומיה כל הרדיה והממשלה הנתונה לאדם על הב"ח מצד מעלת נפשו השכלית כמ"ש ותחסרהו מעט מאלהים וגו' תמשילהו במעשה ידך וגו'. ופעולת השחיטה צריך שתהיה במאכלת הברזל מוכן לכך בכל תנאיה דהיינו שתהיה חריפה וחדה ובלתי פגומה ושאר התנאים שתעשה בהולכה ובהובלה ע"צ היותר נקל שלא תצטער תבהמה וצריך לפעול הפעולה בזדירות וכן צריך לחקור ולשער שלא יקרו בעת השחיטה דברים המפסידים אותה שהם עשרה במספר והם אל השארה שהייה, חלדה, אקור, דרסה, הגרמה, הגבהה, השפלה, התזה, הפסקה, וביאורם ידוע בס' המצות ובספרי השחיתות של חכמינו. ואסור לשחוט עקד ופרח ביום אחד וכן ההרה ממאמר אותו ואת בנו לא תשחטו ביום

אחד וממאמר כי יקרה קן צפור וגו' ואסור לשחוט בהמה או איזה
ב"ח ממינים שהחורים שיהיה חולה בין בחולי טבעי בין בהכאה
ובשאר המקרים כגון שבורה או טרופת החיות הדרוסות ממאמר
כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה וממאמר זאת החיה אשר
תאכלו כי לשון חיות לפעמים נופל על הבריאות כמו כי חיות הנה
בפי שמות נסיון הבריאות לפי דעת חכמינו צריך שיהיה
קודם השחיטה לבחון ממאלו וממשקדו וכן משאר תנועותיו כדי
שלא תהיה השחיטה לריק ולבטלה להפסיד בעל חי ללא צורך כי כל
הסימנים המתירים את הב"ח לאכילה לפי דין תורה הם נכרים
בחיותם כאשר יתבאר בפרק הבא אבל אחינו הרבנים טועים בזה
כי הם בודקים אחר השחיטה היכשר לאכילה ועל הרוב מתבטלת
שחיטתם. וכן אסור לשחוט הב"ח שדינם לשלוח חיים או שדינם
בסקילה או בשריפה ובשאר מיתות וכן הבהמה הבאה מן הכלאים
וכן אסור לישראל לסרס הבהמות ממאמר ובארצכם לא תעשו כמותו
ואם יסרס הגוי בלי רשותנו מותר לנו ליהנות בהם ואם תעשה
השחיטה חוץ מהתנאים הנ"ל אזי הנשחט יקרא גבלה ולא יכשר
להאכל ויען כי שחיטות אחינו הרבנים בחילוף משחיטתנו ע"כ
אנחנו אסורים שחיטתם כאשר כל זה מברוא בספרי חכמינו ע"ה
ומחקן החכמים לברך את השם בעת השחיטה שהתיר להפסיד הב"ח
לצורך האדם.

פ ר ק כ' במאכלים ומשקים ואופני הנהגתם. זה ספר תולדת
האדם מחייב שיהיה מזונו ממינים קרובים לטבעו והם חמשה צמחים
ד' מיני ב"ח הם בהמות חיות ועופות ודגים והחכמה האלהית
דקדקה לגזור שתהיה בחינה באלו המינים איזה מהם נאותים למוזן
האדם לפי טבעו להחליף מה שיותר ואיזה מהם קשים ובלתי
נאותים וע"כ נתנה סימנים בתורה מבדדים בבהמות חיות ב'
סימנים מעלת גרה ופרסה שסועה. בעופות לא נתנה סימן טבעי
אבל הוציאה האסורות או הטמאות שנוכרו בשמן בתורה בפי סימני
ובפי' ואה השאר הן טהורות ומותרות למוזן האדם. בדגים ב' סימנים
זהם סנפיר וקשקשת. וענין הכשרת אלו המינים למאכל האדם הבהמות
שוקן ג' מינים שוד שה כשבים ושה עזים ע"י שחיטה ושפיכת דמם
על הארץ החיות העופות כמו כן ע"י שחיטה וכסוי הדם בעפר הדגים
ע"י אסיפה שהיא צידה מן המים. ואחר שתעשה השחיטה כראוי ע"פ
התנאים הנ"ל בפרק י"ט עוד משום איסור אכילת הדם יש מנהג
לגפי הבשר ר"ל להוציא העורקים והגידים דמיים מכלל איברי גוף

הנשחט ולרחוץ הבשר במים ג' פעמים עם מליחה מעט במלח
אמצעי שלא יהיה עב ולא דק ביותר כדי שימצה הדם הנשאר מן
הנקור אל נכון אח"כ לבשל במים בהסרת הקצף והלכלוך. עוד יש
תנאים אחרים בהסבת הנשחט למאכל שהחלבים חמשה שהם החלב
המכסה את הקרב ואשר הקרב ואשר על הכליות והכליות עצמן
ויותרת הכבד והאליה בכבש נאסרו לאכילה מפני שהיו נתנים על
המזבח לאשה ריח ניחח וגיד הנשה ושאר התולקים האסורים
הידועים בסבל הירושה בנקור הבשר הם אסורים ונבדלים מהבשר
הנשחט וממאמר לא תבשל גדי בחלב אמו אסור לאכול הבשר
עם החמאה וחלב לפי דעת חכמינו הבשר שיש לו חלב כגון ג'
מינים הביתיים וחיות ברא אבל לא בשר העופות ודגים שאין להם
חלב ואחינו הרבנים לפי דין חכמיהם מוסיפים לאסור בשר עוף עם
חמאה וחלב ונהגים חומרא גדולה ונוהרים בשמירה גדולה שלא
יתערבו כלי הבשר עם כלי החלב שהם מניחים כלים לבשר לחוד
ולחלב לחוד ומשתמשים בכלים מיוחדים לכל א' והם נוהרים בהם
כדין טומאה וטהרה וזה הוספה על הכתוב בתורה ובענין טומאה
וטהרה הם מקילים כאשר נתבאר למעלה. בהכנת הדגים אין
שום תנאי וגדר אחר רק שלא יהיו מתים במים ולא מוכים אחרי
האסיפה אלא שיגועו גייעה טבעית אחרי צאתם מן המים וצריך
להזהר שלא יגעו ולא יתערבו בדגים טמאים במותם. כל דבר היוצא
מב"ח טהור מותר לאכילה כגון ביצים וחלב וגם הדבש מפני שאינו
מקבל טומאה בראיה מכתוב וכל היוצא מן הטמא אסור. אלו
המאכלים והמשקים אם יגעו או יפול במקרה דליהם דבר טמא
כגון בשד גבלה וטרפה והשרצים הטמאים או שיוכנו בכלים מגואלים
וטמאים אזי יתטמאו לעולם ואין להם טהרה.

פ ר ק כ"א בעניני הזווג ולקחת האשה. מנהג האירושין
בעדתינו ע"י פקידים שהאיש המארש שולח פקיד במקומו
ומצד הנערה אביה או א' מקרובה ועושים קנין על תנאים ידועים כפי
שיסכימו שני הצדדים. ומארשים בג' דברים והם מורה, כתב, ורצון
ובהיות אלו השלשה דברים ביחד אזי הקנין קיים ובהעדר א' מהם
הקנין בטל. ושיוון המהר לפי מנהג כל מקום כי לא נתבאר בתורה
אבל אחינו הרבנים נתנו שיעור וקצב למהר מדין חכמיהם. ומה
שיסכימו בתנאי האירושין יכתבו ויתתמו הפקידים והעדים ויקרא
תנאי האירושין וזוהו הזמן יקרא האיש חתן והמאורשה כלה.
מנהג החתונה עושה החתן סעודה והולך עם מרעיו הנקראים

שושבינים ועם כל סיעתו המחנותים והמחנותות לבית חותנו ומלוין
אותו עם שירים ומירות וכלי גגון ומוליכים מנותיו לפניו ובבואם
החזו או המעולה מכסה ראש הכלה במפה הגונה עם פסוקים
נאותים לענין כגון יראה אל עבדיך פעליך וגו' ויהי נועם ה' אלינו
עלינו וגו' במזמור צ' ואח"כ אומרים שיר המעלות של קניז ומלבישים
הכלה במלבוש הנדוד מהחתן והוא הנקרא מהר הבתולים ואח"כ
סועדים ומטיבים לבם וריעי החתן והיינו השושבינים שמחים וטובי
לב ומרקדים במחולות עם השושבינות עד עת מנחת ערב והחתן
גם הכלה כל א' בבתו מזמנים ומכינים עצמם לכרות ברית בשבעה
ומלוין החתן עם שירים נאים ונאספים לבית המחנות לעשות חופה
ויושבים הזקנים והגונים וכותבים בשטר כתובה ענין הנשואין וגם
הנדוניות מה שמביאה הכלה מבית אביה אל בית בעלה והותמים
במחר המאוחר והוא מה שמתחייב הבעל לאשתו להתפרנס בימי
אלמנותה ח"ו או גרושותה כדי שלא יקל בעיני הקנין והברית ולא
יבטל אותה ועל כל זה חותמים הזקנים לפחות עשרה בהקש מענין
כעז דרות ואח"כ מעמידים החתן עם הכלה לפני הזקנים תחת מסכת
עשוי מטלית והחזן עושה חופה ע"פ שבע ברכות המסודרות בסודר
תפלות חלק שני ועם פסוקים נאותים לענין וסועדים סעדת ערב
ומטיבים לבם עד תשלום החתונה לפי השגת ידי המזדווגים והשבת
הקרוב לתשלום זה העסק קוראים שבת חתנים ומנהגה ידוע בסודר
תפלות הגל.

דין טענת הבתולים. לפי דעת חכמינו צריך שיהיה
למחרת החופה דינו ידוע בס' המצוות דרבינו אהרן בר אליהו או
בס' תאודות. וכן חייב האדם מדין תורה לקנא את אשתו אם יראה
עליה סימורים מורים לניאוף ובזמן המלכות היו בודקים במי שוטה
ע"י הכהן אבל בזמן הגלות אם יראה סימן זאת העבירה צריך
שלא יקרב האדם אל אשתו עד שתנסה בדין לפי הראיות והעדיות
ועד א' נאמן בענין זה ואפי' עדות אשה נאמנת והסימנים המורים
על זה המעשה וגם דינם ידוע בספרים הגל' ואם תתחייב האשה
בדין אזי מצד ערות דבר כזה תתגרש ותפסיד כתובתה ומוזרה
המאוחר וזה הדין גם לאשר לא ימצאו לה בתולים. דין הנואף
בזמן המלכות היה במיתה כדכתיב בס' קדושים ובזמן הגלות
מלקות ושאר ענשים כפי אומד ב"ד ע"י סגופים וענויים. ושאר
חדינים הנוגעים לענין זה מבוררים בתורה בגלוי.

פ ר ק כ ב בענין אסורי העריות. אזהרה גדולה לכל בר

ישראל שלא ינשאו ולא ישתמשו עם הגופים הנכללים ב"א פסוקים
אשר באו בס' אחרי מות סימ' י"ה פסוק ז' לזווג מפני שכתוב
בסוף הפרשה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם ומצד עמק הענין
נפלה חלוקה בין חכמי ישראל והקראים והרבנים וגם בין חכמינו
הקראים היתה חלוקה כי הראשונים הנקראים כת המרכבים אסרו
גופים רבים הבלתי נכללים בס' הגל' ולא היוצאים בהקש רק עשו
הקש על הקש למה שלא הסכימו האחרונים עם שקם החכם ר' יוסף
הרואה ותלמידו הר"ר ישועה וטענו על המרכבים והוציאו הדין
לאמתתו וכפי מה שדייקו ביושר שכלם מהפסוקים הגל' העמידו
הענין שהדרכים אשר נלמד מהם איסור והתר' העריות הם ששה
כפי דעת הר"ר ישועה הגל' הא' אסור האיש על ששה שאריו שהם
אב אם את אחות בן ובת והאסור בנקבות בהן בעצמן כמו באם
אחות ובת אבל בזכרים יצעד לנשיהן שהן אשת האב אשת האח
אשת הבן מפני שהן דבקי השאר הב' אסור האיש על שאריו שהם
אחי אביו ואחותו אחי אמו ואחותה בן אחיו ובת אחיו בן אחותו ובת
אחותו בן בנו ובת בנו בתו זה האיסור יוצא מפסוק ערות
אחות אביך וגו' בנקבות בעצמן ובזכרים יצעד האיסור לנשיהם.

הג' איסור האיש על שני שארים שאינם קרובין ממה שכתוב
ערות אשה ובתה לא תגלה ויאסרו מזה הדרך לאיש, אשה ואביה,
אשה ואמה, אשה ואחיה, אשה ואחותה, אשה ובנה, אשה ובתה והאסור
בנקבות בעצמן ובזכרים יצעד לנשיהן.

הד' איסור האיש על גוף ושאר שארו ממה שכתוב ערות אשה
ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח לגלות ערותה
שארה הנה זמה היא ויאסרו מזה המאמר לאיש אשה ובת בתה
אשה ובת אחותה אשה ובן בנה אשה ואב אביה אשה ואם אמה
אשה ובת אחיה והשאר בנקבות בעצמן ובזכרים בנישיהן.

הה' איסור שני שארים על שני שארים מה שכתוב ערות בת
אשת אביך וגו' שהאיש עם בנו שני שארים והאשה עם בתה שני
שארים ומזה האופן בדרך הקש יאסרו שני אחים ליקח שתי אחיות
ואשה ובתה לשני אחים והכלל כל שני שארים לשני שארים בעקרים
ובכרמים ובכנפים.

הו' איסור שני שארים על גוף ושאר שארו ממאמר ערות אחי

אביך לא תגלה וזה בדרך ההגברה שהגביר הר"ר ישועה הנ"ל מפני שלא נזכר פה מלת שאר כמו בפסוקים הקודמים ומזה יראה שזה אחי האב אינו שאר האב רק אחיו המעבר של אביו דהיינו בן אשת אבי אביו עם איש אחר והנה האיש עם אבי אביו גוף ושאר שארו ואשת אב האב עם בנה שני שארים ובאשר לקח אב האב את אם האח המעבר של אביו הנה לא יכשר לזה האיש שהוא בן הבן לקחת את דודו המעבר ובפני שבא זכר על זכר יצעד האיטור לאשת הדוד המעבר וזה המשפט בעקרים ובפרחים לא בכנפים כאשר כל זה מבואר באר היטב בס' האדרת הנקרא ס' המצות המעיין ימצא ואם יזדמן שיקרה זה בשגגה דהיינו שינשאור יזדווגו הגופים האסורים לפי הדרכים הנ"ל אוי בהודע הדבר לב"ד יפריד המתחברים בלי גט כי אין הקדושין תופסין בעריות והקדושין כלא היו.

פ ר ק כ"ג בענייני הירושות והחלוקין. ענין הירושה היה נהוג קודם מתן תורה כי זה סדר ומנהג מדיני כמו שנמצא באברהם אצ"ה ולבני הפלגשים אשר לאברהם וגו' הנהגה בן ביתי יורש וע"כ לא הניחה התורה מלבאר מהערת ענין בנות צלפחד בפ' פנחס סימן כ"ז ובדרך הכלל ביארה כי השאריות ונחלת העקרים ירשו הפרחים ולעולם הזכרים קודמים מהנקבות ובאפס השארים נחלים הקרובים לשאר המשפחה בזה האופן איש כי ימות וכן אין לו יוכה לירושה בין הבן אין לו בן הבן יירשו אביו או אמו אם הם חיים אין לן אב ואם יירשו האחים או האחיות אין לו אחים או אחיות יירשו עקרי העקרים דהיינו אב האב ואמו או אב האם ואמה אם הם חיים אין לו א' מאלה וזכים אחי האב או האם או אחיותיהם וחיים האדם לסדר נחלתו בזה הדרך בחיים ואם לא יוכל יעשה פקידים על השאריות או הדין יפקד פקידים אם ימות בלא צוואה והפקידים ינחילו הירושים לפי הדרך הנ"ל שהבנים ינחלו ירושה וישתדלו להשיא הבנות. הבכור נוטל פי שנים בנכסי אביו וטעם פי שנים כפל בערך נטילת כל א' מהבנים ר"ל אם יהיו ג' בנים וא' מהם בכור יחלקו הירושה לארבעה חלקים והבכור יקח פי שנים ולעולם ככה בהוספת חלק א' תעבור הבכורה וכן בירושת האיש את השאריות אשתו לפי דעת חכמינו האיש אינו יורש את אשתו רק בניה עומדים במקומה ובאפס הבנים שאריה הקרובים אליה ממשפחתה אבל לפי דעת אחינו הרבנים להפך שהבעל יורש את אשתו ואין להם כסף מן התורה רק הביאו דאיה ממאמר וירש אותה הכתוב בפ'

פנחס סי' כ"ז וזה מסכלות בדרכי הדקדוק כי אין פסוק הנ"ל אפי' זכרון אשה אבל מה שאמר וירש אותה בלשון נקבה שב הכנוי אל הנחלה שהיא שם בלשון נקבה והאשה במות בעלה כמו כן איוה יורשת השאריותיו כלם רק תובעת כתובתה ומוהרה המאוחר מנכסיו. בכור הירושה הוא בכור און לא בכור פטר רחם כי זה לא יודע בכורו ואם יהיה הקודם נפל או בת לא יעכבוהו מהבכורה וטעם הבן העוזר לאביו קודם כל הבנים וע"כ נוטל פי שנים.

פ ר ק כ"ד בענייני האבלות ודין קבורת המת. מצות קבורת המת ידוע מפשיטת השכל ונקראת חסד ואמת כמ"ש ביעקב ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים ומנהג זאת המצוה מסבל הירושה לרחוץ המת ולסגור נקביו ולסתום פיו ועיניו ולהלבישו תכייכין לבנים לפי כבודו ולקברו בארון עץ וחופרין בקרקע כשעור שלא יצא דיה בשרו וכל זמן שהמת מונח בבית אומרים קינות ומנחמים האבלים ועושים הספד אב הנפטר מן החשובים בדברי דרש ובסיפור חשיבותו בבחינת מעשיו הטובים או בבחינת חכמתו ויחסו ואח"כ מוליכים במוט בכתף ומלוים כל הקהל כאחר ואומרים צדוק הדין בפסוקים נאותים לענין כמו שמסודר בסוף חלק שני של סדור התפלות ואחר הקבורה יושבים השארים והקרובים על הארץ שבעה ימים ונוהגים אבלות שלשים יום ולכבוד ההורים נוהגים הבנים אבלות קרוב לשנה וכן הבעל לאשה והאשה לבעל מתאבלים שנה ובשבעה ימי האבלות חייבים כל בני הקהלה לבקר האבלים ולנחמם במאכל ובכוס נחומין בסדר כל א'. ומנהג האבלות שפורש האדם עצמו מכל מיני תענוגים ותפנוקים ומתרחק מן הרברים המשמחים ובדרך כלל משנה ומחליף מלבושיו ודברו וכל תנועותיו כדרך האבלים כמו שמבואר באורך בס' האדרת בהקס מנבואת יחזקאל וע"כפ מדין תורה אין צריך להתאבל יותר מדאי כמ"ש בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת כי זה המנהג היה בעובדי עבודה זרה שנאמר כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלהיך מקרבך ואנחנו הובטחנו במאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

עליהם מלכים שאל דוד ושלמה. ושלמה בנה בית המקדש הראשון בירושלים עיר הקדש בשנת ת"פ ליציאת מצרים היא שנת ב' אלפים תתק"כו לבי"ה. ואחר מות שלמה המלך בן דוד נחלקה מלכות אומת ישראל לשני ממלכות ר"ל ב' שבטים שהם יהודה ובנימין נשארו במלכות בני שלמה בירושלים ועשרת שבטים נברלו והמליכו עליהם ירבעם בן נבט עבד שלמה.

ותורה אחת ואמונה אחת ת"תה לכל האומה הזאת עד זמן ירבעם בלי שום מחלוקת, ומומן ההוא הולאה מלכות ירבעם היו תופשים התורה האחת אלא שאצל עבודתו ית' היו משתפים עבודות העגלים והבעלים שהדש להם ירבעם מלכם, אבל מלכות יהודה שבעיר הקדש ירושלים היו שומרים התורה האחת ההיא ומקיימים מצותיה בלי תוספת וגירוע. וכשהיו חוטאים היו הנביאים משיבים אל התורה האחת אבל מלכות ירבעם שנקראת מלכות אפרם ומלכות ישראל אע"פ שהוכיחם השי"ת ע"י נביאיו להשיבם מעבודה זרה לא שמעו ולא הקשיבו. ע"כ העיר ה' את רוח תגלת פלאסר הנקרא סנחריב מלך אשור ויעל על מלכות ישראל אשר בשומרון ויגלם לארץ נכריה אחר נהר סמבטיון בשנת תש"נו ליציאת מצרים היא שנת ג' אלפים ר"ה לבריאה: והם יושבים שם עד היום ונשמע לנו שהם שבו בתשובה והניחו ע"ז שהיה בידם ואין בידם יותר אלא תורה א' שקבלו בסיני אלא שמפני השתקעותם בומן מלכותם בהבלי הנביאים השקריים לא יכלו להפרד מהם מכל וכל וע"כ יש ביניהם גם היום חוברי חבר ובעלי שמות. אמנם מלכות יהודה אשר בירושלים ישבו במלכותם אחרי גלות העשרה שבטים קל"ג שנים ויותר מעט וכשחטאו גם מלכות יהודה בא נבוכדנאצר מלך בבל בשנת תת"צ ליציאת מצרים שהיא שנת ג' אלפים שלח לבריאה והחריב את עיר הקדש ירושלים ושרף את בית המקדש אשר בנה שלמה שעמד בירושלים ת"י שנים והגלה את כל מלכות יהודה לבבל ככתוב בסוף ספר מלכים ב' ובסוף ירמיה הנביא וישבו בבל שבעים שנה. וכשכרך כורש מלך פרס את מלכות בבל בומן מלכות נינו של נבוכדנאצר שהוא בלשאצר ככתוב בדניאל סי' ה' או כורש הס'ך שלח את אנשי גלות יהודה מבבל ועלה עזרא הכהן עם זרובבל מורע המלך שהיה נשיא מופקד על ישראל מאת מלך פרס, ועלו עמהם רוב עם יהודה אשר בבבל. הוא עזרא הכהן היה סופר תורת ה' והלמדה לבני יהודה ובנימין כדכתיב בס' ראשון מעזרא בס' ז' ולא היתה בידם אלא תורה אחת ככתוב שם הוא עזרא עלה מבבל

ס פ ר

יצון מלכים שפתי צדק, הדבב ישרים יאהב.

האדון המעולה והמפואר הגביר הבלתי מגוצה הדרת שמו ק א ר ו ל המלך מלך שו"ע צ"י א יחי לעד יר"ה ותנשא מלכותו בורא שמים וארץ שהוא מלך מלכי המלכים, ירים ויגביה כוכב מערכתו, ויסאר וינשא כסא מלכותו, ויכריע קמיו תחתיו, ימחץ מתני קמיו, ומשנאיו מן יקומו, ומלכותו תכון לעד ולנצח נצחים אמן נצח סלה.

שאל את עבדיו הקראים שבעיר לוצקא לדעת אודותם מאיזו אומה הם ומה אמונתם, ומה ההפרש בין הרבנים וביניהם. וכשמעי אני עבדו הקטן והנמוך שבמדרס רגליו עבד לאדונינו בן המלך קוסטנטין יר"ה ותעל למעלה למעלה בן אדונינו המלך יואן שלישי מזה השם במלכי פולוניא במדרס הקראים שמחתי ואפול על פני ארצה לבקש מפני בורא העולמים שלום וחיים ארוכים לאדונינו המלך מג"ל יר"ה בשני מזמור' של דה"ע שהם מזמור כ"א ומזמור ע"ב, ואחכ קמתי ואתעודד חשתי ואצתי למלאות יצון האדון לכתוב בנידור ולהודיע הכל בסדר מסודר יפה באופן שימצא הרוצה מבוקשו: כל אלו הדברים דבר החכם המופלא אשר חכמתו בכתם טהור לא תס' ולה, ורית חכמתו לקצוי ארקים יעלה, ה"ה הנעלה כמותר מודכי הנצביה לעולם יאיר אור תורתו בכמ"ה רר ניסן וצ"ל ואחר זה מתחיל ואומר בעזרת אומר וגומר.

לכל הרוצה לדעת אודות הקראים מי הם ומאיוה אומה הם נודיע, כי הם מורע אברהם יצחק ויעקב, ובפרט מ"ב שבטי ישראל אשר בשבעים נפש ירדו למצרים, והיו שם בגלות והוציאם השי"ת משם באותות ובמופתים בשנת ב' אלפים תמ"ח לבריאת העולם וידוע מה שכתוב בתורת משה איש האלהים שבצאתם ממצרים באו להר סיני בחדש השלישי וקבלו שם תורה מפיי הגבורה תורה אחת כתובה ואין זולתה שקבלה על משה איש האלהים, ואח"כ באו לארץ כנען וכבשוה בשנת ב' אלפים תפ"ח לבריאת העולם וישבו בה וישפטו אותם בתחלה שופטים שבכל דור ודור ואח"כ קמו

והוא סופר מהיר בתורת משה אשר נתן ה' אלהי ישראל וגו' וכתב
כי עזרא הכין את לבבו לדרוש את תורת ה' ולעשות וללמד בישראל
חוק ומשפט וגו', ואלו היה בידם שתי תורות כמו שמאמינים היום
אחינו הרבנים, היה כתוב סופר מהיר בתורות משה וכן היה כתוב
לדרוש מאת תורות ה' לעשות, וכן מלאכי הנביא חתם הנביאים
אשר עלה עם עזרא מבבל אמר זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי
אותו בחורב לא אמר זכרו תורות, ובעלות עזרא מבבל עלו עמו
שלושה נביאים הם חגי זכריה ומלאכי ובעד שהיו הנביאים האלו
חיים לא היתה שום מחלוקת ביניהם רק תורה אחת ואמונה אחת
היתה בידם ובנו בית המקדש השני ותחלת בנינו בשנת ג' אלפים
שצ"ד ליצירה ונבנה י"ד שנים, ומסוף בנינו עמד תכ שנים והחריבה
אספסיאנוס וטיטוס. ובימי הבית הזה כשמתו השלושה נביאים
ועזרא הכהן וכל בית דינו כשלכד אלכסנדרוס מלך מוקדון את מלכות
פרס מיד דריוש השני שהוא בן אחשורוש שלקח את אסתר
היהודית לאשה וכשעלה המלך אלכסנדר לכבוש גם את ירושלים
יצא שמעון הצדיק כהן גדול אשר בירושלים לקראתו, לבוש בדים
וס' התורה בידו ומצא חן בעיני המלך ולא החריב את העיר ובית
המקדש והיתה מלכות יהודה תחת ממשלתו עד מותו, וכשמת
אלכסנדר ונלחקה ממלכתו לארבע חלקים כדכתיב ביוסיפון עמד על
מלכות מוקדון מלך א' רשע שמו אנטיוכוס ועלה על ירושלים וכבש
את העיר וטמא את המקדש וחתם את כל בתי מדרשות של מלכות
יהודה בכל ערי מלכותם וגזר שלא ילמדו התורה ובכל מקום שמצא
שם ספר תורה משה שרף באש כדי לאבד זכר התורה האחת מן
העולם וזה מפני קנאתו שיש אמונה ודת בישראל אבל בשאר
האומות אין שום אמונה ודת, וכן מפני שידע שכתוב בתורה על
יך שהוא מורע חם שהוא מקולל מנח הצדיק ע"כ רצה להכחיד
התורה מן העולם ונמשך זה הענין זמן רב עד שנשתכחה התורה
מישראל.

ומצד המבוכות והמהומות נשתכח אופן קיום המצות ופירושם
שהיו הנבאים ותלמידיהם מנהיגים ומורים לישראל אופני דיוקי
המצות ומהו רצון הכורא ית' בהם רק נשאר נוסחה נאמנה א'
מתורת משה ביד תלמי מלך מצרים שהעתיקה לעצמו ע"י סנהדרין
של מלכות יהודה והיה תופש אותה בכבוד ובתפארת, וכשהחלישו
מלכות יון את יהודה לגמרי עד שלא נשאר להם שום חיל ולא
כלי מלחמה לבד כהני ה' אשר בבית המקדש היו מתאמצים במקדש
ה' והיה אצלם חיל לכמה מאות אוי מתתיה הכהן הגדול עם חמשת

בניו שהיו גבורי חיל מסרו נפשם על קדושת הש"ית וחזקו ידיהם
עם החיל שברגליהם וברחו להר המודעית והדביקום שם היונים
ונהפכו הכהנים עם החיל שלהם לקראת היונים ונלחמו בחזקה ובתוך
המלחמה קראו לש"ית מי כמכה באלים ה' ומפני זה נקראו הכהנים
מ כ ב י ונקראו כמו כן חשמונאים ועזרם הש"ית במלחמה ההיא
והחלישו את היונים והתחלת מלחמותם היתה ריב לבנין בית שני
ג' אלפס תר"ו ליצירה.

ומיום ההוא הלכו הכהנים הלוך וחזק והחלישו את היונים
עד שמת אנטיוכוס במלחמה ושארית חילו ברחו ושבו למקומם,
וכאשר שקטה הארץ ממלחמה ונשכחו הצרות נאספו פליטי חרב
של מלכות יהודה לעריהם וגם הכהנים וודע מלכות בית דוד
לירושלים ולא היה מורע דוד איש הגון למלכות אבל הכהנים היו
גבורי חיל ע"כ הסכימו שארית יהודה ובנימין שימלך מתתיה הכהן
עליהם ומיום ההוא היתה המלוכה והכהונה בורעו של אהרן ומלך
והוא ובניו ובני בניו עד שנמשכה מלכותם ק"ג שנים. וכשראו
מלכות יהודה כי נשארו בלי תורה ע"כ שלחו הכהנים לתלמי מלך
מצרים והעתיקו התורה מהנוסחה והיו חכמי לב שביהודה לומדים
התורה ומדייקים במצותיה באיוה אופן לקיימם בלי שום מחלוקת
ביניהם. — וכשמלך יחנן בן שמעון בנו הרביעי של מתתיה חשמונאי
ונקרא המלך יחנן בשם הורקנוס בלשון יון והוא היה הראשון ושנת
מלכותו בשנת ר"ל"ד לבית שני ג' אלפים תר"כ"ח ליצירה ומלך ל"א
שנים. ובסוף מלכותו התחילו החכמים להתפלג בפירושי המצות
זה אומר בכה וזה אומר בכה בזמן א' עשה משתה לכל חכמי התורה
ובזמן המשתה א' מן החכמים הרמיו למלך שהוא אינו ראוי להיות
כהן גדול להכנס לפני אלפנים מפני שנחשדה אמו בהיותה בשבי
ביד היונים ע"כ חרה אפי והרג את כל החכמים לפי חרב ובכך
עוד כמעט לא נשתכחה התורה. ובתוך כך מת המלך הורקנוס
הא' ומלך בנו הגדול שנה א' ומת ואחריו מלך אלכסנדרוס הנקרא
ינאי בן שלישי של המלך הורקנוס בשנת רס"ו לבית שני ג' אלפים
תר"מ ליצירה ומלך שנים רבות והכניע כל אויבי יהודה מסביב
במלחמותיו וישב לבטח על כסא מלכותו, ומפני שכבר היתה התחלת
הפלוגתא בין החכמים בפירוש המצות עדין מזמן אביו הורקנוס
וכמו שנכתב לקמן במצוה עשרים מספר שלישי כי בפירוש חג
הסכות יש גם היום פלוגתא בין הקראים והרבנים כי אומרים
הרבנים כי חובה לישראל לתמוך פרי האתרוג וענף תמרים

שהוא לולב בחג הסכות בבית המקדש ובבתי כנסיות ובסכות דוקא לתפשמ בידיים ולשחוק בהם זולת חובת הסוכה ע"כ בזמן ינאי המלך הזה בשבתם לבטח בשמחה ובהשקט בחג הסכות בחצר בית המקדש היו לומדי התורה לשני כתות אחת מהן שלא היו תופשים האתרוג והלולב והשנית שהיו תופשים ושוחקים בהם וגם ינאי חמלך והכהן הגדול היה מכת הראשונה שאין תופשין האתרוג ע"כ מלא לב א' מן הכת התופשין האתרוג וישלך על המלך באתרוג ויכוה במצחו בזמן היותו עומד על המזבח מקריב מוסף המועד ויחר אף המלך ויצוה לגדדיו לתפוש ולהרוג כל החכמים של שתי הכתות ונהרגו אז ג' אלפים ושמונה מאות חכמים ולא נשארו לבד שנים חכמים א' יהודה בן טבאי שהיה מן קרוביו של המלך השני שמעון בן שטח אחיה של המלכה אשת ינאי המלך ויהודה בן טבאי נסתר באשר נסתר אבל שמעון בן שטח ברח לאלכסנדריה של מצרים ונסתר שם שנים רבות ונקבצו אליו שם תלמידיו לכמה מאות ובנה לו שם היכל לבד ועשה בתוכו מזבח והיה מקריב עולות וזבחים בזולת המקום הנבחר ועבר על מצות התורה שכתוב בספר חמישי בסדר י"ב השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום אשר יבחר ה' באחר שבטיך שם תעלה עולותיך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך ואח"כ עשה שם פירושים על המצות על קצתם כראוי ועל קצתם שלא כפי הראוי רק חוץ מן המכוון ועל קצתם הוסיף ועל קצתם גרע כמו שיראו עיני כל משכיל למען.

אמנם ידע שכישוב למלכות יהודה ימצאו אנשים שלא יסכימו לפירושו ולדבריו ע"כ השקיע בלב תלמידיו וחביריו הנמצאים אתו כי כל מה שהוא מדבר ומפרש הכל קבלו רבותינו הנהרגים דוד מדר עד מר"ע ומשה ע"ה קבל אותם בסיני מפי הגבורה על פה, וכך השקיע שמעון שהוא בלבם כי שתי תורות קבל משה איש האלוהים בסיני אחת כתובה והשנית על פה: והשנית שהיא על פה היא פירוש על התורה הכתובה ונשתקע זה הענין בלבם הלכה סיעה זו הולכת ורבה עד לכמה אלפים כי שנים רבות נסתר שם באלכסנדריה. ויהי כאשר נחם המלך אלכסנדר ינאי על שהרג החכמים ואמר הנה לא נשאר לנו ממי ללמד תורה בקשה המלכה על אחיה שמעון בן שטח רחמים שישוב מן אלכסנדריה של מצרים וישבו הוא וכל סיעתו למאות ולאפים ויחול להודות הוא ותלמידיו לכל עם יהודה את מה שחדש ולהשקיע בלבויהם מה שהשקיע בלב תלמידיו.

ובתוך כך שב גם חבירו יהודה בן טבאי ולששמע מעשי מה שעשה שב"ש אחותו רעדה ואמר והלא גם אני למרתי עמך במדרש א' ושמשתי לת"ח ולמה לא שמעתי שתהיה תורה שנית לישראל ולא חפץ ולא הסכים יהודה לדעתו של שמעון ויקרא מי לה' אלי וכל מי שהיתה בלבו יראת ה' ואהבת האמת הלך אחרי יהודה בן טבאי ואשר אהב הנצוח ובקשת השררה חפץ להקל במצות פנה אחרי שמעון, וסיעת יהודה נקראו קראים ר"ל סומכים לבד על מקרא התורה הכתובה והנביים האמתיים וסיעת שמעון נקראו כת התלמודיים וכנו עצמם בשם רבנים לשון גדולה וחשיבות כל זה מפני בקשתם הגאווה והשררה והנצוח, ומפני זה נחלקה אמונת שבטי יהודה ובנימין לשתי אמונות וכתות והיה זה הענין קרוב לשנת ג' אלפים ת"ר"ן לב"ה שהיא שנת ר"נו לבית שני קרוב לק"א שנים אחר התפלג כת צדוק וביתוס מכת הפירושים כמו שכל זה הוכחנו בראיות בספר דוד מרדכי בפרק ב' בתשובותינו לחכמי הוללנדיא והמחלוקת האחרונה הזאת כבר היתה בכת הפרושים שנחלקו לשנים ר"ל קראים ורבנים כי כבר צדוק וביתוס יצאו למינות ולא קבלו כלל המצות רק קצתם ותבין. מיום שהוא והלאה היתה המחלוקת הולכת וגדלה הם ר"ל אחינו הרבנים הפריחו והרחיבו עניינם וישבו מדרשים בתלמידים למאות ולאפים ללמוד על פה כל הקבלות והם ובכל דור דור היו מחדשים והיו הכל מיחסים למר"ע וכדי להחמיר ולהחזיק עניינם גורו ואמרו כל העובר על דברי תורה הכתובה חייב מלקות, וכל העובר על דברי תורה שב"עפ חייב מיתה. והיה התלמוד הזה אצלם בעל פה עד שנת ג' אלפים ת"ת"ק"עט ליצירה שהוא שנת קל"ט אחר החרבן ב"ש. ובעוד שהיה הבית במקומו פעם היה כהן מכת הקראים ופעם מכת הרבנים כמו שהוכחנו זה בראיות ברורות בשובותינו לחכמי מדרש ליד"ה שבמלכות הוללנדיא ואחר חרבן בית שני קל"ט שנים שהוא ג' אלפים ת"ת"ק"ע"ט ליצירה עמד רבי יהודה הנשיא שלהם והיה עשיר גדול וידו תקיפה במלכות רומי המולכת עליהם והוא הסכים לכתוב כל הקבלות בספר לבל ישתכחו וזמון ההוא השרישו וקבעו שיש לישראל שתי תורות אבל רבי' ענן הנשיא בן שפט הנשיא כמו כן מזרע המלוכה מלכות בית דוד לא הסכים עמהם וחזק ידי כת יהודה בן טבאי התומכים לבד התורה הכתובה ודברי הנביאים האמתיים הנמצאים בכתוב והרבנים היו רוצים לכוף את סעת יהודה בן טבאי בחזקה שיהיו נשמעים לסיעתם והנשיא ענן בן שפט היה תקיף וגבור חיל וערך עמהם מלחמה ולא נכנעו

להם ומהיום ההוא יותר נתחדשה המחלוקת ונמשכה גם עד היום הזה (*).

והמחלוקת הזאת אינה אלא בשני השבטים שהם יהודה ובנימין שמהם כל אנשי הגלות שבארץ קיסר וישמעאל ופולין וליטא ואחרי שחכמינו ראו כי תורה שבע"פ שלהם שלדעתם היא פירוש על תורה שבכתב היא לפעמים סותרת הכתוב ומפרשת על זולת המכוון ובקצת המצות מוספת ובקצתם גורעת וקצתם מבטלת לגמרי ע"כ התחילו לעשות פירושים על התורה הכתובה משיקול דעתם ונפלו מחלוקות רבות בינינו וביניהם בפירושי המצות. והנני עורך כל המצות שבכל ספר וספר מתמישה תומשי תורה שנפלה חלוקה במצות ההן למען יראו חכמי האמות האוהבים ללמוד לשון הקודש ותורת משה אצל מי האמת.

מצות מספר ראשון מחמשת ספרי תורת משה

בסדר י"ז מזה הספר כתובה מצוה ראשונה מצות מילה שהמכוון בה לכרות הערלה לבד ולא יותר ככתוב ונמלתם את ערלתכם ואחינו הרבנים הוסיפו במצוה זו מצות פריעה ר"ל אחר שיכרות הערלה בסכין שיקרע הקליפה בצפרניו וחכמינו לא הסכימו לזה כי התורה אמרה לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה א' וגו' (דברים ד, ב).

מצות מספר שני מחמשת ספרי שבתורת משה ע"ה

א. בסדר י"ב כתוב החדש הזה לכם ראש חדשים וגו' וכן בספר רביעי סדר כ"ח כתיב ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה'. על מנן החדש הראשון ועל ידיעת ראשי חדשים של כל חדש וחדש תליין כל מועדי אומת ישראל. ואע"פ שאין כתוב בתורה בבירור איך היא אופן הראייה של הלבנה החדשה מ"מ מתוראת משה אדוננו ותלמידו יהושע ושאר הנביאים אשר קמו אחריהם נמשך החוק בישראל שכשיראה הירח החדש בראייה הראשונה

(* כנראה שיש להפלות הכתות אתחמד ש' כפי המובן מדברי החכם מן היום הזה שהיא התקו לפ"ג — ומשנה זו התרטו לפ"ג אלה תתקנו שני).

בערב ראשון אחר המולד לקדש היום מתחלת הערב שנראה החדש ובבקר להקריב מוסף החדש הכתוב בספר הרביעי בסדר כ"ח. ונמשך זה החוק בכל ימי בית ראשון ובגלות בבל לא נתבטל ולא נפלה שום חלוקה בדבר זה ובכל ימי בית שני אחר חרבן של בית שני לא נראתה ולא נשמעה פלוגתא בענין זה שאפי' בתלמודם כותבים ומרחיבים לדבר איך היו עדים שוקדים על ההרים לראות הירח ולהשיא משואות על ראשי ההרים שיראה העשן והאש בלילה שמוה יכירו יושבי ירושלים שהעדים ראו מראשי ההרים את החדש וקריבו המוסף בבקר, אבל בשנת ג' אלפים ת"ת' ל'ג ליצירה שהוא שנה ששית אחרי חרבן בית שני עמד רבן גמליאל לנשיא בישראל ובזמן נשיאותו בטל ראיית הירח מעקרה והעמיד קדוש החדש על פי החשבון האמצעי שאין החשבון ההוא אפי' לא על פי דרכי התכונה המדוייקת. וקבעו חקים לא א'דיו ראש ולא ב'דיו פסח לא ג'ה"ז עצרת לא ד'ב'ד פור ולא א'ג'ז יום כפור ודחו כל המועדים מומנם ומפני זה אחינו הרבנים לפעמים מקדשים החדש ועדיין הישן נראה ולפעמים הירח החדש כבר נראה והם עדין אינם מקדשים ובכן דחו עדות החדש מומנו אבל אנחנו שומרים גם היום מנהג הקדמון ע"כ מועדינו לפעמים עמהם ביום אחד ולפעמים מתאחר ביום אחד.

ב. בסדר י"ג צונו הש"ית שנשמור את חדש האביב דוקא לעשות בו חג הפסח וכן זו המצוה נכפלה בס' כ"ג ונשלשה בס' ל"ד ונרבעה בספר חמישי סדר י"ז וע"כ אם לא היה נמצא האביב בחדש ניסן היו עושין אותו עבור. ומצות התורה שלבד מפני העדר האביב יעשה העבור ולא מסבה אחרת אבל אחינו הרבנים הוסיפו שמונה דברים אצל האביב ואמרו מפני ט' דברים מעברין את השנה. על האביב ועל התקופה ועל פירות האילן ומפני לקול הדרכים מפני הגשמים ומפני הגשרים שנהרסו ואן הולכי רגלים יכולין לעבור ומפני תנורי פסחים שנהרסו מן המטר ואין מקום לצלות הפסחים ומפני גליות ישראל שנעקרו ממקומם ומפני הטלאים שלא נולדו עדין להקריב מהם פסחים ומפני הגוזלות שלא פרחו עדיין שיהיו ראיון במי שנתחייב קרבן עוף ובכן עברו מצות לא תוסיף.

ג. בסדר י"ב כתיב בהג המצות שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים וכן בס' י"ג כתיב ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך שבעת ימים וכן בספר חמישי סדר י"ז כתיב ולא

יראה לך שאור בכל גבולך שבעת ימים וכפי זה חייב כל ישראל לבער ההמץ מגבולו שלא ימצא בגבולו לא גלוי ולא טמון ואחינו הרבנים המציאו ערמנות ומוכרים בתיהם ויקביהם לנוצרים ואחר שבעת ימי מצה עוד שבים ולוקחים בתיהם ויקביהם עם כל המציהם. ד. עוד בסדר י"ב קבע הכתוב זמן שחיטת הפסח בין הערבים ורצון הכתוב בזה אחר בוא גוף השמש אחר האופק כמו שכן כתוב גם בזמן הקטרת בס' שמות ס"ו ל' ובהעלות אהרן את הנרות בס' יקטינה וידוע כי אין זמן העלאת הנרות אלא אחר עדיבת השמש מעצם הצהרים עד שיבוא גוף השמש אחר האופק וכבר חכמינו הרבו להשיב עליהם וגם חכם שלום הר"ב יתדד על האמת ופירש מילת בין הערבים כפירוש חכמינו ז"ל שהוא הזמן משקיעת גוף השמש אחר האופק עד שיאסף נוגה השמש משולי הרקיע שיש כאן רוחב זמן כעת ושליש שעה.

ה. בסדר י"ז כתובה מצות שבת ופעם שני בסדר כ' בעשרת הדברות ופעם ק' בס' כ"ג ופעם ד' בס' ל"א ופעם חמישי בס' ל"ה כתיב לא תבערו אש בכל מוש' ביום השבת ופעם ששי בספר ג' בס' י"ט עוד שם פעם שביעי ופעם שמיני בס' כ"ג ופעם תשיעי בס' כ"ו ופעם עשירי בספר חמישי בס' ה' בין דברות שניות ומכל אלו המקומות כל משכיל יבין כי בשבת אסורה כל מלאכה בין קשה בין קלה וכמו משא והטלטול מרשות אל רשות דרך רבים ואעפ"י שאין הטלטול כתיב בבירור י"א אמר השמרז בנפשותיכם בתלמודם שהוא אסור וירמיה הנביא בסדר י"ז אמר השמרז בנפשותיכם ואל תשא משא מבתיכם ביום השבת וכל מלאכה לא תעשו וכן הטלטול נקראת מלאכה בתורה כדכתיב בספר שני סדר לו' איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת החדש ויכלא העם מהביא מכל זה נדע בגלוי שהטלטול מרשות אל רשות אפילו דברים קלים הוא אסור ואחינו הרבנים התירו טלטול דרך רשות הרבים ברחובות ובשווקים שקשורים יתרים ומתריהם להדביק קבולות העמים וכן התירו הסקת התגורים בשבת ויוצאים מן התחום ועוברים מצות שבו איש תתתו אל יצא איש ממקומו הכתוב בס' י"ז בזה הספר וכן התירו המשא המתן במזיגה וכן גזורים לגוים לעשות מלאכה בשבתות ובמועדים לפתוח תנורים נעולים ושאר מלאכות ברמז אומרים לגוים לא בצווי ונתנים ממלאכה היא כי הם עצמם אמרו אסור ליהנות ממעשה הנעשה בשבת אבל אחרונים החכימו למצוא תחבולות אבל אצלינו כל אלו הדברים אסורים לגמרי.

ו. בעשרת הדברות בלא תגנוב כמו כן הקלו ואמרו הבא במחותר ונטל כלים הרי הם שלו כי מסר עצמו לסכנה בבואו במחותר חבירו מי חכם ולא ילעג על זה.

ז. בסדר כ"א מה שכתוב עין תחת עין שן תחת שן וגו' גם בזה החליפו הכתוב ואמרו שהמובן דמי עין תחת עין דמי שן תחת שן וכן כלם בין יהיה מזיד בין שוגג וחז"ל לא הודו זה רק אמרו שאם יעשה בזדון כן יעשה לו דוקא אבל אם יעשה בשגגה או יהיה המום מן הנרפאין אזי יתן כופר.

ח. בסדר כ"ב מה שכתוב וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת שהרצון שאם ישאל איש בהלואה מאת רעהו חמור או שה או שום בהמה לשאת שום משא או לנסוע ריקם לאיזה מקום ונשבר השור או החמור או הסוס או מת אם בעליו אין עמו שלם ישלם ואם בעליו עמו לא ישלם והם המציאו תחבולה ואמרו כשישאל השואל הבהמה מבעליה ושאל ממנו בזמן ההוא מה ומה אם לאכול אם שתות שום מאכל ושום משקה בעולם וכשיתן בעל הבהמה לשואל שאלתו זאת אזי כאלו השאיל לו גם את עצמו אצל בהמתו ובכך יהיה בעליו עמו אפ"י אם לא ילך עמו לדרך ובכך אם תשבר או תמות הבהמה לא ישלם וחז"ל לא הסכימו לכך כי גם זה תחבולה.

ט. עוד בסדר כ"ב כתיב אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנושה לא תשימון עליו נשך וכן נכפלה זו המצוה בספר ג' סדר כ"ה ונשלשה בספר חמישי סדר ג' והמה יבטלו זאת המצוה מעקרה ולוקחים נשך ותרביית וחז"ל לא הסכימו לזה כלל וכלל.

י. בסדר כ"ג בראשו מה שכתוב לא תהיה אחרי רבים לרעות חכמינו אמרו פירוש הפסוק כן הוא לא תהיה אחרי רבים לעזור לעשיית הרעות ולא תעזור לריב ומדון עד שתלך לנטות אחרי רבים להטות משפט איזה איש או לעות איזה ענין ממנהגו הראוי לו אלא אפ"י אם תהיה א' בין אלף מטי משפט ומסכימים לעשיית הרעות לא תסכים עמהם רק אל תירא מלהודות על האמת וכפי פירוש חכמינו כל הפסוק הוא מצוה אחת מצות לאו אבל אחינו הרבנים עשו מזה הפסוק ג' מצות לא תהיה אחרי רבים לרעות זו מצות לאו אחת ולא תענה על ריב לנטות זו מצות לאו שנית אחרי רבים להטות זו מצוה שלישית היא מצות עשה ומזה עשו להם חוק ומשפט ואמרו יחיד ורבים הלכה כרבים וזה דרך כל בעלי הגמרא שלהם שדקדקו במחלוקת בעלי המשנה בין בית שמאי ובין בית

הלל ושאר החולקים בפירושי המצות שקבעו בעלי הגמרא לעצמם חוק להיות ונמנין עם המקלים יותר היו קובעים הלכה כמותם ואם המחמירים יותר היו קובעים הלכה כמותם וחז"ל אמרו כי אין האמת אמת מפני הרוב כי יש אחד שיכריע הכלל בבקשתו ובאהבתו האמת והכלל אשר להם להכחיש אפי' האמת מעקרו בהיותם רודפים אחרי בקשת השררה והנצות.

יא. עוד בסדר הנ"ל כתיב לא תבשל גדי בחלב אמו ונכפלה מצוה זו בסדר ל"ד ונשלשה בספר חמישי סדר י"ד חז"ל קיימו כפי עצם הכתוב שדוקא בחלב אמו אסור וחייבו לנו להשמר בין הכלים שיבושל בו חלב האם ובין הכלים שיבושל בו בשר הבן וכן אפי' בכלי האכילה כגון קערות וכפות שלא ישתופו ולא ישתמשו בזה תמורת זה אבל אחינו הרבנים הוסיפו על הכתוב ואסרו כל בשר בכל חלב שבעולם אפי' בשר עוף בחלב בהמה והחמירו בין הכלים יותר ויותר מן תומרת טומאת הכלים מנבלות ושרצים וטומאת מת זב ונדה שהם טומאות חמורות כמו שיתבאר ובה עברו על מצות לא תוסיפו ולא תגרעו.

יב. בסדר ל' במצות קטרת הסמים התורה צותה ד' מיני סמים והם הוסיפו עוד ז' סמים והם מר קציעה שבולת נרד וכרכום וקושט וקמנון וקלופי ועוד הוסיפו עשב שמעלה עשן וכפת הידן ומלח סדומית וט' קבין בורית כרשנה ששף בו את הצפורן וזו הוסיפה על מצות התורה בודון שאם היה רצון השי"ת באלו למה לא כתבם.

מצות מספר שלישי מחמשת ספרי תורת משה

א. בסוף סדר ב' מה שכתוב ואם תקריב מנחת בכורים לה' אביב קלוי באש גרש כרמל חכמי התלמוד אמרו כי המצוה הזאת היא מצוה אחת אם מה שכתוב בזה הספר סדר כ"ג כי תבואו אל הארץ אשר אנכי נותן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן כי לדעתם נכפלה מצוה א' כמו שהרבה מן התורה נכפלו ונשלשו בתורה וחז"ל לא הודו לזה רק אמרו כי הכתוב בס' כ"ג היא מצות צבור והיא חובה אבל זאת היא מצות יחיד בחובה כדכתי' ספר ב' סדר כ"ג ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך ואשר בסדר כ"ג אינה נקראת מנחה דק עומר וזאת נקראת מנחה ובאה אצל שאר מנחות יחידים אצל מנחות נדבות יחידים להורות על אופן הקרבתה שיקריבנה גרש כרמל ולא

עומר והבאתה אחר הנפת העומר כי הנפת העומר הוא מותרת לאכול מהתבואה החדשה לכל ישראל ואם יביאנה קודם הנפת העומר יאסר לכהן לאכול שיירי המנחה.

ב. בסדר ג' במה שכתוב ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים לה' וגו' אם כשב הוא מקריב וגו' כתי' שם והקריב מובח השלמים אשה לה' חלבו האליה תמימה לעמת העצה יסירנה וגו' וכן ממה שכתוב בס' ט' ואת החלבים מן השור ומן האיל האליה והמכסה והכליות ויותרת הכבד גראה ומפורסם לכל כי הכתוב קורא בשם חלב את אליתן של מין הכבשים בין זכרים בין נקבות וכן קורא בשם חלב יותרת הכבד והכליות של כל המינין הנאכלין אבל החלבים במין הבקר ובעזים הם חמשה המכסה ואשר על הקרב ואשר על הכליות והכליות עצמן ויותרת הכבד אבל במין הכשבים הם ששה ד"ל אצל חמשה הנזכרים האליה היא ששית ואחינו הרבנים התיירו האליה של מין כשבים לאכילה ולא חששו מאמר הכתוב בס' ג' מזה הספר דבר אל בני ישראל לאמר כל חלב שור או כשב ועז לא תאכלו כי כל אוכל חלב מן הבהמה אשר יקריב ממנה אשה לה' ונכדתה הנפש האוכלת מעמיה והם התיירו האליה מן הכבשים וגם היותרת מן הכבד והכליות מכל המינין והחטיאו את נפשות המונם בכרת.

ג. בסדר י"א כתיב זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ מזה המובן כי הבהמה הטהורה שהיא חיה ר"ל בריאה שהליכתה כראי ואכילתה כאכילת שאר הבהמות הבריאות שאין הן חולות מותרת להשחט ולהאכל וכך פסקו חכמינו וגם אנו נזהגים שלא אסרו לאכול אלא הבהמה המוכה הפצועה בעלת שחיין ושאינה יכולה לילך או מתגלגלת ושאינה יכולה לאכול שכל אלו אינן יכולות להקרא חיה אבל השאר שאין בהן מאלו הדברים מותרת להשחט ולהאכל ואחינו הרבנים הוסיפו מצות בדיקה שאפי' אם תהיה בהמה מפוטמת מרקדת ויהיו ריאותיה חסר כנף א' מחמש הכנפים שבריאיה או תהיה סרכה מכנף אל כנף שהיא כחוט דק משוך מכנף אל כנף אסרו לאכול בשר הבהמה והמציאו י"ח טרפות שמסבתן מתגבלות הבהמות הנשחטות הנקראת בלשונם סירכא וזה מה שלא עלה על לב נותן התורה.

ד. עוד בסדר י"א נתנה התורה שני סימנים לטהרת בהמות הוא פרסה' שסוע והשני מעלת גרה והם הוסיפו סימן שלישי ואמר כל בשרו הולך שתי וערב הוא מותר לאכילה וחכם א' מהם אמר והלא גם ערוד בשרו הולך שתי וערב ע"כ קבעו הלכה כל שבשרו

הולך שתי וערב מותר לאכילה לבד שיכיר ערוך במראית עינים ולא ישחטוהו כי הוא אסור.

ד. ערך בסדר הזה נתנה התורה שני סימנים לטהרת דגים הא' סנפיר הב' קשקשים והם הוסיפו סימן א' ואמרו הדג שנזנבו אינו בשווי ארכו של פאותיו טמא אבל אם זנבו שזה הוא טהור וזה לא נזכר בתורה.

ו. ערך בסדר הזה נתנה התורה סימן לטהרת העופות שהעופות הטמאות קראן הכתוב בשמן ואשר אינה נקרא בשם העוף האסור הנזכר בתורה הוא בהתר והם הוסיפו סימנים אחרים ארבע והם שאם יהיה בעוף זפק וקרקבן נקלף ואצבע יתירה ושאינה דורס ואוכל מותר.

ז. ערך בסדר הזה אסר שרץ העוף חוץ מארבעה מינים שהתירם ההשאר אסורים והם אינם חוששים אם יפול שרץ העוף למאכליהם ויתבשל וימחו או במשקיהם אבל אצלינו המאכל והמשתה מתנבלים מנפילת שירצו העוף ומעירוב רטיבותם להם.

ח. ערך בסדר הזה כתיב אסור נבלת בהמות וחיות שיש בהן סימן א' משני סימני טהרת בהמות כגון החזיר והשפן והארנבת והגמל שהם מעלי גרה והחזיר מפריס פרסה אסר הכתוב לגעת בנבלתם אחד מותם מכל וכל כדכתי' מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו וכן נבלת חיות ובהמות שאין בהם שום סימן טהרה כגון סוס חמור ערוך אריה דוב זאב כלב חתול שועל שהתיר הכתוב לגעת בהם אלא בתנאי שיטמא הנוגע בהם כדכתי' ולא לה טמאו וכן נבלת שמונה שרצים שהם התולד והעכבר והצב והאנקה והכה והלטאה והחומט והתנשמת התורה חייבה בכל אלה לנוגע בהם אחרי מותם אם בכל גופם או בחלק מהם ליטמא עד הערב ולרחץ בשור במים ולכבס בגדיו ואם יגעו בהם מאכלים ומשקים שיטמאו לעולם ולא יצאו לטהרה ואם יגעו בהם בגדים וכלים שיטמאו עד הערב וירחצו ויושטפו במים בערב ויוטהרו ואם כלי חרש יגעו בהם שישברו לגמרי ולא יטהרו וכן אנו הקראים נוהגים אבל אחינו הרבנים התירו כל הטומאות הללו ואינם חוששים אם יגע א' מכל אלה למאכלם ולמשקיהם או לגופם או לבגדיהם ולכליהם אלא שאינם אוכלים את בשרם כנראה שאינם חוששים אפילו באכילה כגון אם יתבשל וימחו בתבשיל גס או בירקות הנקרא בלשונם צימעס אזי מבטלים בששים והנותר אוכלים וגם כזה אמרו בטל בששים ר"ל אם יהיה מאכל בתוך כלי ויפול בו חתיכת בשר נבלה מכל אלה הנזכרים הטמאים והמטמאים אם יהיה המאכל

ששים חלקים כשיעור חתיכת הנבלה והנבלה תהיה עורפת על הששים המאכל או המשקה טהור הנותר מחלק הששים ואם יהיה המאכל פחות מס' חלקים משיעור הנבלה והנבלה תהיה במספר הששים המאכל או המשקה אסור וכן בכל חרש שיגע בנבילה שאמר עליו הכתוב ואותו תשברו ר"ל שלא יצלח לכל ולא יעשה בו שום מלאכה בטהורים הם אמרו שבירתו טהרתו ר"ל לשבר ממנו חתיכה אחת משפתו או יהיה הכלי טהור ועל זה ה' ילעג למו. ט. וכן בסי' הזה כתיב בעד שרצי הארץ ר"ל נחשים עקרבים תולעים ורמשים כדכתיב כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע עד כל מרבה רגלים לכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלום אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמאתם בם ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ רצון הכתוב בזה שאם יפלו למאכלים ומשקים וימחו שאסרו המאכל והמשקה והם אינם חוששים רק משליכים השרץ אפי' נמרח לתתיכות ואוכלים המאכל ושוחים המשקה אבל התולעים הנמצאים בגבינה אינם אסורים אפי' לאכילה ממש וממריחים על הגבינה ואוכלים וזה מרד והתנגדות כנגד רצון התורה.

י. בסדר י"ב צותה התורה שהילדת תטמא ז' ימים לזכר וי"ד לנקבה כנדה מה נדה טמאה ומטמאה לנוגעים בה כן היולדת והם אינם נשמרים כלל וכלל והיולדת נוגעת בכל כלי הבית ובכל המאכלים והמשקים ואוכלים כלם ושוחים עם היולדת בלי שום הבדל חושש וכן אחר עבור ז' לזכר וי"ד לנקבה תשב לי"ג ימים לזכר וס"ז לנקבה על דמי טהרה ואחר אלו הימים תקריב קרבן ותטהר והם התיירו היולדת לבעלה באלו הימים לזכר וס"ז לנקבה אפי' תהיה שופעת דם כנהר ובעסק זה אפי' הגויים נשמרים אבל חז"ל הזהירו שלא תגע היולדת לשום דבר כמו הנדה ומשכבה ומשכבה ומרכבה טמאים טומאת שבעה ומטמאים לנוגעים בהם טמאת יום ושאר דברים שתגע בהם כגון כלים ובגדים יטמאו טומאת יום וירחצו במים ואדם הנוגע בה יטמא יום וירחץ ומאכלים ומשקים שתגע בהם היולדת יטמאו לעולם וכלי חרש שתגע בו היולדת אין לו טהרה.

יא. בסדר י"ג הצותה מראות נגעם ליטמא בהם נגעי עור בשר האדם ונגעי הראש הזקן וכן נגעי בגדים חכמינו חייבו אפ' יהיה כהן בקיא בהוראתם להשמד מהם אבל אחינו הרבנים בטלום בגלות מכל וכל.

יב. בסדר ט"ו טומאת הזב הזכר וטומאת שכבת זרע והם בטלום מכל וכל.

יג. עוד בסדר ט"ז הכתוב חייב לנדה שתטמא ז' ימים משתראה הדם ותטמא למושב ולמשכב טומאת שבעה ושאר דברים כלים ובגדים שיטמאו יום א' בנגעה בהם ואדם הנוגע בה יטמא יום א' וירחץ ויכבס והשוכב עמה ותהי נדתה עליו שיטמא ז' ימים אם תגע במאכלים ומשקים אין להם טהרה וכן כלי חרש וכן אנו שמרים גם היום אבל הב בטלו זה מכל וכל אע"פ בביורד ומה שלא כתוב הוסיפו וברו מלבם והוא שאם ימלאו לנדה אחרי ראותה הדם הראשון ז' ימים חייבו לה לספור עוד ז' ימים נקיים שבאלו הי"ד ימים תהיה אסורה לבעלה שלא תשכב עמו אבל אוכלים ביחד על השלחן מקצה קערה אבל חכמינו ומגרעניו ולבד באלו הימים לבד ז' ימים כעצם הכתוב בלי תוספת ומגרעניו לאכלו הימים היא אסורה לבעלה בחיוב כרת אם יהיה מויד ואם בשוגג חייב קרבן וטומאת שבעה ולא חייבונו בנדה ז' נקיים כי ז' נקיים לא חייבה התורה אלא לזבה שהיא אחר הנדה כי אין זבה אם לא תהיה נדה והם לא הפרישו בין פרשת נדה לפרשת זבה והכתוב הפרישן בביורד ולזבה חיוב קרבן ולנדה לא.

יד. בסדר י"ח במצות העריות הכתובה ב"א פסוקים מחלוקת גדולה בין חכמינו וביניהם וחוברו בזה ספרים ויארך הדבור בספורם רק בכאן נגיד המפורסם לכל והוא כי התורה אמרה ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא לא תגלה שהרצון במולדת אביך מגודלת של אביך היא ר"ל שגדלה בביתו כמו גם בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף (בראשית נ') והן חמשת בני מיכל אשר ילדה לעדריאל (שמואל ב' כא) כן בשמואל ב' ז' כתיב ולמיכל בת שאול לא היה ולד עם יום מותה וקראה אחותך לאסרה עליו כאחות האמתית והם אמרו כי מולדת ודאי לשון הולדה חז"ל טענו להם שא"כ למה אמרו ערות בת אשת אביך ויהי לו לומר ערות בת אביך מאשה שהוא זולת אמך ועוד שכבר אמר לעיל ערות אחותך בת אביך או בת אמך והם הקשיתו ערפם והתירו את אשת האב ולוקח האב את האם והבן את הבת האם שלקחה האב וכן התירו שיקח האיש את בת אחותו ואע"פ שזה אינו כתיב בתורה סומך אחרי שהוא יוצא בהקש גורה שוה שאם אסור לאיש ליקח לאחי אחות אביו ואחות אמו ככתוב בתורה כן אסור לאשה להנשא לאחי אביה ואמה וכן התירו כשתמות אשתו של איש שיקח אחות אשתו ממה שכתוב ואשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות ערותה עליה

בחיייה ולא ידעו כי מכוות הכתוב אינו על אחיות אמתיות אלא על אחיות בדין כמו שיש מזה המין הרבה במקרא ואפי' על מי שאינו חי כך הכתוב אומר איש אל אחיו אשה אל אחותה ורצון הכתוב שלא יקח איש אשה חדשה אצל אשתו הראשונה כדי לצרור הראשונה שתשב צדורה ושנואה ועגונה בחיייה ורואה בעיניה שאישה חושק החדשה ושוכב עמה ואוכל ושותה עמה ומתרחק מהראשונה כי זה לה צער גדול והוא המכוון במאמר לצרור והם פירשו מלת לצרור לא צרור ר"ל לא היא ולא צדתה ולא צרת צרתה ר"ל שלא יקח איש אחות אשתו בעוד שאשתו חיה לא אחותה של אשתו ולא צדתה של אחות אשתו בעוד שהיא חיה אבל אחרי מותה מותר שישא והחליפו הכתוב במפורסם ומפני שמתחתנים באסור ילדיהם ממזרים נקראים אבל הם ראויים הקרא ממזרים ולא אנתנו ומפני המחלוקת גדולה בנינו וביניהם בעריות ע"כ אסרו חכמינו להתחתן במ כלל וכלל. טו. בסדר י"ט כתיב לא תגנובו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמתו ונכפלה זאת המצוה גם בסדר כ"ה וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תנו איש את אחיו והם הרסו המצוה הזאת ואמרו כל הקונה ומצא בו תערובת צרור אבנים ועפר ואפד אין על המוכר כלום כי היה לקונה לפשפש וחז"ל אמרו והלא יש סחורות שא"א לפשפשן כגון חביות שמן וגלומי מסכות הצדורים ומכופתין בעבותות וקונה אותם על נאמנות המוכר האם תסכים התורה שהמוכר יזייף סחורתו וכן התירו לנותן סחורה בהקפה לתת שוה מאה במאה וחמשים זה אונאה גדולה ועבירת נשך ותרביית וכן התירו לעשות אונאה במקח וממכר עד חלק הששי מסך הממכר. טז. עוד בסדר י"ט כתיב בשפחה חרופה בקורת תהיה הם פירשו שהאשה תהיה לוקה ברצוניה של בקר על ששכב איש עמה אבל האיש השוכב יהיה פטור וכל משכיל ילעג על המשפט הזה וחלילה ששופט כל הארץ יאמר לרשע צדיק אתה אבל חז"ל פירשו בקורת לשון בקור וחקירה ר"ל לחפש ולדורש אם חופשה לא נתן לה עדין היא אינה אשת איש ע"כ אם יהיה מפתה חייב האיש השוכב עמה לקחתה לו לאשה כדכתיב בס' שני סדר כ"ב וכי יפתה איש בתולה אשר לא אורשה ושכב עמה מהור ימהרנה לו לאשה ואם יהיה אונס חייב לתת עונש תמישים כסף ושישאנה לאשה ולא יוכל שלחה כל ימיו כדכתיב בספר ה' בסוף סדר כ"ב אבל אם תהיה השפחה מחופשה בכתב חופש שהוציאה הארון הקונה אותה משפחות לגבירות כבר היא מאורשה ואשת איש והשוכב אותה אם היה מפתה או אונס הוא חייב מיתה כי נאף את אשת רעהו והאשה אב

תהיה מפותה חייבת מות ואם תהיה אנוסה פטורה מהמות כדכתיב בספר ה' סי' כ"ה ולנערה לא תעשה דבר אף לנערה חטא מות רק חייבת להתגרש בגט מאדונה המארסה והמיעדה לו או לבנו והוה הבקור הנפלא שאמרה התורה לבקר ולדרוש שלא תומת האשה בלי חקירה ודרישה שאפשר תומת היא אינה חייבת מיתה או תפטר היא חייבת מיתה.

יז. בסוף סי' כ"ב כתיב ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד ומהו אסרו חז"ל לשחוט גם הבהמה ההרה והם התיירד ואמרו כי העובר עם אמו הם גוף אחד ואם תשחט האם ומצא העובר חי ויגדל הוא כאלו נשאר אבר אחד חי מאמו וע"כ אינו צריך אפילו לשחיטה שאפילו אם יומת מותר לאכול נבלתו ואם העובר ימצא מת בבטן אמו התיירו לאכלו ואמרו הנפש היפה תאכלנו ומפני זה אסרו חז"ל לאכול הבשר משחיטה שלהם כי שחיטתם מנובלת.

יח. בסדר כ"ג במצות הנפת העומר שזמן הנפתו בתוך שבוע של חג המצות כתיב ממחרת השבת יניפנו הכהן בזה פלוגתא גדולה ועקריית בינינו וביניהם כיתח"ל פירשו כפשוטו של מקרא שהנפה תהיה ממחרת השבת בראשית דוקא והם החליפו הכתוב ואמרו ממחרת יום טוב הראשון של חג המצות ולא שמו לב כי לא נקרא שום מועד בשם שבת חוץ ממועד יום הכפורים ושאר המועדים נקראו שבתון ולא שבת וגם בשם שבתון לא נקראו כל המועדים אלא מועד יום תרועה באחד לחודש השביעי ומהו שגם בשבת ובכפור כתיב שבת שבתון הוא מורה על ההוספה שמוסיפים מחל על קדש וכמו כן לא שמו לב למה שכתוב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום ויום החמשים הוא חג השבועות ולפי פירושים היה צריך שיהיה איוה מועד גם לפני השבועות כדי שיהיה גם יום החמשים ממחרת יום טוב וכשדארו זה נדחקו ופירשו ממחרת השבת יניפנו הכהן הנרצה בו מחרת יום טוב ואמרו עד ממחרת השבת השביעית תספרו הנרצה בו עד ממחרת השבוע השביעי וחז"ל טענו להם כי מחרת לא נאמר בשום לשון לא על סוף שבוע ולא על סוף חודש ולא על סוף שנה אלא על סוף יום האתמול ר"ל כשיעבור יום האתמול היום הבא אחריו הוא מחרתו ומפני זה מועד חג השבועות אצלנו לעולם ביום א' לשבוע ובתם גופל בכל ימי השבוע ובעד זו המצוה קדמונינו ערכו אתם מלחמות והיו רוצים להכניענו ולא נתננו הש"ית לידם.

יט. עוד בסדר כ"ג כתיב בתוך השביעי בא' לחודש יהיה לכם שבתון וזכרון תרועה מקרא קדש חז"ל פירשו תרועה לשון שבה ותהלה והלל כדכתיב תהלים ק"ה לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו הריעו לה' כל הארץ תהלים ק' ואחינו הרבנים אמרו דוקא תרועת שופר ואמת שבמקרא במקומות רבות וזכר תרועה אצל תקיעת שופר וחצוצרה אבל בכל מקום שיזכר זה אין שם בלי זכר שופר או חצוצרה עצמם ומאחר שלא זכר כאן לא שופר ולא חצוצרה מובן שאין רצון הכתוב לתרועת שופר אלא בקול אבל הם כפי פירושם חייבו לתקוע בשופר קודם זה המועד ובמועד עצמו וגם אחריו והמציאו מצות באופני התקיעה מה שלא כתוב והם אמרו כי ביום הזה נעקד יצחק לעולה והשטן הביא מטת מת לשרה ואמר ראי מת בנך ואמנו שרה צעקה בצוחות ולזכר זה תוקעים בקרן האיל להזכיר באילו של יצחק ולערבב השטן שלא יקטרג את ישראל ואומרים שזהו תקיעת שופר כקול צוחת שרה אמנו מי ישמע ולא ילעג על זה כי איך לא נשכחו הקולות שבכתה שרה עד שנתנה התורה במשך שע"ד שנים כי לפי דעת האומר כי בשנת כ"ו ללידת יצחק היתה עקידתו הלא היא השנה שנת ע"ד לאלף השלישי מבריאת העולם והתורה נתנה בשנת תמ"ח לאלף השלישי אם כן מעקדה עד מתן תורה שע"ד שנים וכל זה בדיאה מלבם כמנהג נביאי השקר האומרים ה' דבר הוא לא דבר.

כ. עוד בסדר כ"ג במצות חג הסוכות כתוב ולקחתם לכם פרי עץ הדר וגר' והגותם אותו חג לה' וגר' בסכות תשבו שבעת ימים וגר' כיון שאחר מצות לקיחת הדברים צוה לשבת בסכות מזה מבואר ונגלה כי התורה צותה לקחת הדברים לעשות מהם סכות ולשבת בהן שבעת ימים וכן כתיב גם בעזרא בספר שני סימן ח' צאו ההד והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ עבות לעשות סכות ככתוב ר"ל כמו שכתוב בתורה שתקחו דברים אלו לעשות מהם סכה הרי עזרא עזר את אבותינו לזכור לנו אופן קיום המצות והם לא שמעו לפירושו של עזרא רק אמרו שמאמר ולקחתם ביום הראשון היא מצוה בפני עצמה חוץ ממצות סכות רק חובה ליקח הדברים ולשחוק בהם ומפני שאין הדברים נמצאים באלו הארצות התיירו לחלל שבתות ולאכול מאכלים אסורים כדי להביא הדברים אמנו חכמינו אמרו כי הדברים שנוכל למצאם מן הכתובים לעשות סכות נקח ונעשה אבל במה שאין ידינו משגת במציאותו אנו פטורים ממנה כמו שפטורים אנו בגלות בארץ מרחקים ממצות האביב ולמה נתלל שבתות שהעובר בהן חייב מיתה וזכרתי ונתיר לאכול נבלות בעד מצות עשה אחת.

א. בסוף סדר ט"ו מזה הספר כתובה מצות ציצית ובפתיל תכלת שעל הציצית כמו כן אחינו הרבנים חדשו שלא דבר עלה על לב נותן התורה ואמרו כי התכלת צבע ירוק ושהוא היה צבוע בדם חלזון שהוא תולע נמצא בכרכי הים והתולע אינו נמצא עכשיו וזה זולת מכוון הכתוב כי התכלת אינו צבע ירוק רק דומה לעין השמים שהוא צבע בין הלבן ובין השחור ובכן בטלו המצוה ועושים ציציותיהם לבד חוטים לבנים אבל בציצותינו יש פתיל תכלת.

ב. בסדר י"ט כתיב וזאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים וגו' מפורש בכתוב כי טהרת טומאת המת תלויה בשני דברים בחטוי אפר הפרה וברחיצה וכבוס המים וכן זה הענין בסדר ל"א גבי שבי מדין ואחר שבגלות מפני העדר המקדש וכהנה'הקדש בטלה מצות אפר הפרה אנו פטורים ממנה אבל הרחיצה והכבוס לא בטלו בכל מקומות מהעולם ע"כ חייבנו חז"ל ליטהר אחר שבעת ימים במים ברחיצה וכבוס וכן לטהר הכלים והבגדים הנוגעים והמתאהלים עם המת במים אחר שבעת ימים אבל אחינו הרבנים בטלו טומאת מת בגלות מכל וכל באמרם מפני כי אפר הפרה בטלה ע"כ גם הטומאה של מת בטלה וכל זה עשו כדי להקל במצות כי הנה שאר הטומאות הכתובות בספר שלישי כדלעיל אינן תלויות באפר הפרה בטהרתן והם עכ"פ בטלום מעקרון כל זה כדי שלא יכבד עליהם עול הדת וכן אמרו כי מתי הגוים אינם מטמאים כי כתיב אדם כי ימות באהל וישראל לבדו קרוי אדם כדכתיב ביהזקאל סי' ל"ד בסופי ואתן צאני מרעיתי אדם אתם ע"כ מתי גוים בחזקת נבלת בהמה וחכמינו מראים להם בהרבה מקומות מהתורה שהגוים קרוין אדם.

ג. בסדר כ"ז כתובה מצות ירושות גם בזה המצוה כמה שכתוב ונתתם את נחלתו לשארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה פירשו הפך רצון הכתוב ואמרו כי מאמר וירש אותה היא מצוה בפני עצמה והרצון שהבעל יירש את אשתו ולא שמו לב כי אין בזה הפרק זכר לאשה אלא זכר נחלה ורצון הכתוב ליירש אותה הנחלה והם החליפו הכתוב מעקרו ומה שלא עלה על לב נותן התורה הם חדשו מעצמם ואפילו חכמיהם האחרונים אינם מסכימים לפירוש זה אבל מפני גאותם אינם יכולים לשוב מסלכותם.

ד. בסדר ל' כתיב איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה רצון הכתוב

מפורש שנדרי איש בוגר שלם בדעתו אין נדריו תלויין בשום בריה שיתיר לו רק ככל היוצא מפיו יעשה בלי שנוי והתנצלות אלא נדרי האשה תלויין בבעל ונדרי הבת תלויין באב אם להקימן או להפרן כמו שמפורש מהכתוב אבל אחינו הרבנים המציאו תחבולה והוסיפו על הכתוב ואמרו הוא לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו ר"ל כשילך הנודר אצל תלמידי חכמים יתירו לו נדרו ומפני זה המציאו בדיות מה שאין השכל סובל אותן שאם יבוא בעל הנדר לפני ת"ח וישאלו לו על מנת כך נדרת או על מנת כך נדרת ויענה הין לא יוכל להפר ואם ימצא בתוך דבריו שיאמר לאו מיד מתירין נדרו והביאו בתלמודם ממעשה קדמוניהם כי רבי שמעון היה לו נדר להפר ובא לו אצל ת"ח אמרו לו על מנת כך נדרת על כל מה ששאלוהו אמר הין והיו תלמידי חכמים מצטערין שלא מצאו אופן להתיר נדרו אמר לו ר' ביטנית אי רבי שמעון אם על מנת כך נדרת שיצטערו ת"ח אמר לו לאו מיד הפרו וכן ר' ישמעאל היה עליו נדר ולא יכול להתירו בא לו לפני ת"ח אמרו לו על מנת כך נדרת או על מנת כך נדרת על דבריהם השיב הין בא כובס א' והכה לו לר' ישמעאל שאלוהו על מנת כך נדרת שיכך הכובס אמר להם לאו מיד התירו לו נדרו מי חכם ויבן אלה וישמע ולא ילעגי וישחק מהם כיבודן עמדו לסתור הכתובים מעקרים במרמות וערמות ויחסו לעצמם חכמה גדולה בזה כאלו חכמתם גדלה מחכמת נותן התורה ית' וית'.

מצות מספר חמישי מחמשת ספרי תורת משה

א. בסדר ד' כתיב לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו ואחינו הרבנים הוסיפו וגרעו כמו שעניי כל משכיל ראוות בכל מה שכתבתי ואכתוב.

ב. בסדר ו' כתיב וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך וכן זו המצוה כתי' גם בספר שני סדר י"ג ב' פעמים וכן בספר חמישי הזה עוד כתוב בסדר יא בזה המצוה נפלה חלוקה גדולה בין חכמינו וביניהם כי הם אמרו שצריך דוקא לקיים המצוה כפשטו וע"כ חייבו להניח תפלין ביד ובמצוה ומזוזות פתחים ואלו היו כותבים בתפלין ובמזוזות הפתחים כל התורה כלה אזי היו צודקים מעשיהם אבל עכשיו לבד הד' מקומות שבהם כתובה המצוה הזאת הם כותבים בתפלין ולפי האמת אין צורך לכתוב הד' מקומות הללו אלא כל המצות שבתורה

שבעבורן מזהיר באלו הד' מקומות אבל חכמינו ע"ה בראותם כי באחד מאלו הד' מקומות כתי' ולזכרון בין עיניך ל' בסדר י"ג מספר שני ובג' מקומות כתי' לטוטפות בין עי' מזה למדו שמוכן טוטפות הכתובים בג' מקומות הוא זכרון ואמרו כי הבינה היא בראש האדם במצחו למעלה מנקבי האף בין העינים ע"כ צוהה התורה שיבינם האדם בבינתו ויתמכם בזכרונו כמו שלא ישכח דבר שיהיה נתון במצחו בין עיניו ויהיה מאמר וקשרתם לאות על ידיך ולטוטפות בין עיניך ועל מזוזות ביתיך ובשעריך ע"ד משל כמאמר שה"ע במשלי ר' קשרם על אצבעותיך כתבם על לחו לבך שאמר זה במשל על רוב ההתמד וההשקד בהם העלצה וההשתעשעות בהם כמאמר דוד הע"ה ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי וכדומה לזה וזה המנהג אשר במקרא יש בהרבה מקומות שבמקום שלא נוכל לעשות המצוה כפשוטה הנגלה נקחה ע"ד משל כמו שכתוב בספר הזה סדר יוד ומלתם את ערלת לבבכם שאחרי שא"א לכרות חלק מן הלב כי לא יהיה האדם וכן בספר חמישי סי' יד' כתיב ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם ואיך יוכל אדם לשאת יומם ולילה את התורה על לבו ועל נפשו רק כ"ז דרך משל להתמדת הזכירה והשקד שמירת המצות כאשר יט' דומה לזה גם בגבי מצות ציצית כמו שכתוב שם בספר ד' סדר ט' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אא"א היאך אפשר לאדם לפרש אלה הכתובים ע"פ משמען הפשוט רק לא ימלטו מלהתפרש כדרך שפירשו חז"ל כנ"ל וכן תקיש על שאר דברים וע"כ נפרשהו על שבירת הסרת העקשנות והסרבנות שיש בלב האדם כך מפני שא"א לנשוא כל התורה כלה על המצח ועל היד כי ילאה האדם ע"כ נפרשהו שהמכוון בו הזכרון והאהבה שלא יליו מלבנו ולמחשבתנו ומרצוננו שנקיימם בבית ובחוץ מבית וכן במצות השכליות שעקרן בראש ובמצות המעשיות שנעשות ביד כך היא דעת חכמינו ז"ל וע"כ לא חייבונו להניח תפילין ומזוזה וכן נוכל לטעון עליהם מדבריהם כיון שאומרים שמצות מזוזה מוכרחת להתקיים על מזוזות ב"ו רק מניחים כתוב חתיכת גויל על נייר ועוד ונתבתם על אחרת למה אינם מצות ובשעריך שגם בשעריך צריך לכתוב כפי דעתם והם אינם כותבים ואינם מניחים רק הניח כלל וכלל.

ג. בסדר י"ז כתי' על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל גם ע"ז אמרו אחינו הרבנים אפילו יאמרו לך על ימין שמאל

ועל שמאל ימין אפי' יהיו שוגגין אפי' יהיו מוטעין חייבין ישראל לשמוע להם וחז"ל אמרו אן אנו חייבין לשמוע אם יהיו שוגגין או מוטעין ואומרים על ימין שמאל ועל שמאל ימין כי במגזי השופטים צוהה התורה שיהו חכמים ונבונים אנשי אמת יראי אלהים שונאי בצע אבל על המהפכים שמאל לימין וימין לשמאל אמר הנביא ישעיה ה' הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע שמים אור לחושך ואור יגור ועל השוגגין ועל המוטעין אמר הנביא ישעיה סי' כ"ח כהן נבניא שגו בשכר נבלעו מן היין וגו' וירמיה מנביא אמר סי' ב' הכהנים לא אמרו איה ה' ותופשי התורה לא ידעוני וגו' ובנבואת מלאכי הנביא סי' ב' כתיב לכהנים ואתם סרתם מן הדרך הכשלתם רבים בתורה וגו' וגם אני נתתי אתכם נבזים וגו' מכאן שאין לעם ה' לשמוע לביד הגדול השוגגין והמוטעין והאומרים על ימין שמאל ועל שמאל ימין.

ד. בסדר י"ח כתיב לא ימצא כך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים ואחינו הרבנים מעונינים כי בוחרים העתים באמרם אין מקיזים דם בא' ובעשרה לחדש ובג' לחדש ולא ביום ד' לחדש שנפל ביום ד' לשבוע ואין יוצאין לסחורה ולא מגלחין ספר ראש ולא פורשים נס יורדים על הים ולא נושאים אשה וכן אמרו ביום ג' וביום ו' בשבת אין מקיזין דם כי מאדים בויות רביעית באלו הימים וכן מנחשים בניחושים הרבה כי חייבו בשעת התקופה לשום על כל כלי משקה ומאכל דק חתיכת ברזל שלדעתם אם לא יושם ברזל יהפך הדבר לדם וכן קוסמים קסמים ע"ד הוברי שמים החוזים בכוכבים שאומרים מי שגולד במזל פלוני יהיה כך וכך אמרו חיי בני ומוזני לא בזכותה תליא מלתא אלא במזלה וכן הם דורשים אל המתים כמו שכתבו ספריהם שנקבצים לקבר ר' יוסי הגלילי ומקטירים קטרת ומדליקים נרות שמן וכל אשה עצורה מליילד לוקחים משארית השמן וסכה את בטנה ואומרת אי ר' יוסי הבטינני הבטינני ותן לי הריקן וכן בקברי שאר החכמים שבארץ הקדושה וכן יש הרבה ביניהם בעל"שמות שהם חוברי חבר.

ה. בסדר כ"א כתיב וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחתה לך לאשה והבאתה אל תוך ביתך וגו' עד ואחר תבוא אליה ובעלתה מכל הסדר גלוי ומפורש כי אחר שיקיים התנאים מותר לבוא עליה אבל קודם התנאים אסור והם התירו ביאה ראשונה קודם התנאים.

ו. בסדר כ"ב כתי' וכן תעשה לכל אברת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם ואחינו הרבנים אמרו המוצא

מצות חבירו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות מקום שזרבים מצויין שם הם שלו ולא של חבירו וכן אמרו אבידה ששטפה הנחל אין מוצאה חייב להשיבה כי הכתוב אמר אשר תאבד ממנו ומצאתה ר"ל שידע ממי נאבדה מאבירה ומי הוא מוצאה אבל אם ישטפו המים נכסי עיר אחת או עירות רבות הלא יש שם אבידות רבות ומוצאים רבים ע"כ בטלה מצות אשר תאבד ממנו ומצאתה.

ז. בסדר כ"ד כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתות חז"ל פירשו בערות דבר שהרצון בו אם תהיה מורדת באישה או בעלת מדות מגונות אינה שומרת אמונתה או שיהיו בה מומין שלא יוכל לסבול בעלה כגון ערוון גמור סרחון הפה ודומיהם אבל אחינו הרבנים אמרו אפי' הקדישה תבשילה אפי' מצא נאה הימנה.

ח. בסדר כ"ה כתי' והיה אם בן הכות הרשע והפילו השופט החבון לפניו כדי רשתו במספר ארבעים יכנו לא יוסיף הם אמרו שלא יכה ארבעים שלמים אלא פחות אחת כמציין פסוק הוא רחום ג' פעמים.

ט. עוד בסדר כ"ה כתי' כי ישבו אחים יחד ומת א' מהם וכן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה וגו' אחינו הרבנים אמרו כי האחים אחים אמתיים ולקחו ראייה מאונן בן יהודה שייבם אשת ער אחיו ככתוב ספר א' סי' ל"ח אבל חז"ל טענו להם כי אין לקחת ראייה מער ואונן כי זה היה קודם מתן תורה והלא גם שתי אחיות מותר היה לשאת קודם מתן תורה כי יעקב נשא שתי אחיות ועמרם נשא ודרתו אבל אחר מתן תורה נאסר הדבר והנה מאחר שהתורה הזהירה בספר ג' יח במאמר ערות אשת אחיך לא נתלה ערות אחיך היא וכן בסדר כ' אמר ואיש אשר יקח את אשת אחיו גדה היא ערות אחיו גילה ערירים יהיו איך תבוא התורה במקום אחר ותתיר מה שאסרה כבר כי תהיה סתירה בדברי התורה ע"כ חכמינו אמרו כי כוונת הכתוב באחי משפחה במשל שני בשני או שלישי בשלישי או דודו הקרוב במשפחתו וראייתם של חז"ל מענין רות המואביה שלקחה בועז הנשיא והוא לא היה אח משפחה היה וכן אמרו חז"ל מאחר שהיבום נתלה על הנחלה בא"י פטורים אנו מהמצוה הזאת בגלות אבל אחינו הרבנים עושים חליצה גם בגלות באחים אמתיים. אמר החכם המחבר זה הספר עד הנה הגיעו המצות אשר נחלקו בהם הקראים והרבנים ואע"פ שיש מחלוקת גם במצות אחרות לא הביאותים כי אין מחלוקתם מביאה להפריד

לשתי אמות והגני כותב עוד ענינים שהאמינים הרבנים ולא האמינים הקראים כי הם מקעקעים יסודות התורה והאמונה וקצתם אע"פ שאינם מקעקעים ממש אין שפיטת השכל סובלת אותם וטבע העולם אינו גוזר להמצאם הם שקר גמור ושוא שאין לו רגלים ע"כ דברי החכם הג"ג ועוד מתחיל ואומר:

בספר חמישי סי' ו' כתיב שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ובסי' ד' כתי' ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראייתם כל תמונה ביום דבר ה' אליכם בחורב מתוך האש וזאת היא אמונת ישראל כי הבורא ית' אחד מכל צד ואין לו שום רבוי לא בפרעל ולא במחשבה ולא יוגדר בגדרים גשמיים כי אין לו גוף ולא כח בגוף כי הוא משולל מהגשמות וממשיגי הגשמות ולא יתחלק ולא ישורר בשום שיעור לא בשיעור כמות מתדבק ולא בשיעור כמות מתפרק אבל אחינו הרבנים אמרו יש שתי רשויות ששניהם נקראים בשם הנכבד הנורא הא הבורא ית' שהוא ה' הגדול השני מסטרון שר הפנים שנקרא ה' הקטן וגם קורין אותו שדי ואמרו ששמו כשם רבו והלא הבורא ית' אצור בספר שני סי' ג' זה שמי לעולם זה זכרי לדור דור וישעיה הנביא אמר סי' מ"ב אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן והם נתנו שיעור ליוצר העולם ית': אמרו ר' ישמעאל כ"ג ור' עקיבה חבירו כשעלו למרום ראו ליוצר הכל יושב בכסאו וקרבו שניהם לפניו ובאו המלאכים לרחפס לארץ וה' גער במ ואמר להם הגיחו לוקן ר' ישמעאל שהוא כשר לפני לשרתני מכס וגם לוקן זה רזי לי ואגלהו למסטרון משרתי ונערי זה הוא יגלה לוקן ר' ישמעאל ואז בא מסטרון וגלהו ה' שיעור קומתו והוא גלהו לוקן ר' ישמעאל ור' ישמעאל לר' עקיבה זהו השיעור אמרו כי ראשו יגול ושיעורו ג' מאות אלפים פרסאות מלין מדתן ח' מילין במדת אמת בן אדם וכל פרסא וכל מיל ד' אלפים אמה כל אמה ד' זרתות נורת אמה של זרתו של יוצר מקצה מזרח ועד קץ מערב מצחו ארכו ורחבו י"ב אלפים רבות מפרסאות בני אדם שתורות עינו של ימינו ושמאלו ב' רבוא ואלפים וחמש פרסאות לובן עיניו ב' רבבות ואלפים אמות באמת איש שיעור לשונו עם גדל זקנו מקצה עולם ועד קצה העולם שכמו הימני ורחבו עד שמאלו ר' רבבות פרסאות זרעותיו מדת ב' ידיו י"ב אלפים רבבות פרסאות מדות של שתי הכתפות ו' אלפי רבבות פרסאות מדות אצבעותיו ממן יתירות מהן חסרות עביין וגדלן אלפים רבבות פרסאות האחרות קטנות וחסרות עשרת אלפים פרסאות גוייתו משכמו עד צדו ג' אלפים רבוא פרסאות וה' אלפים פרסאות יריכי רגליו כ"ד

אלף רבבות פרסאות ארכבתיו י"ב אלף רבוא פרסאות ואלף פרסה ברכים עד קרסולים ט' אלפים רבוא פרסאות וה' פרסה אורך רגלו עד קצ' קרסולו אלף רבוא פרסאות וה' אלפים פרסה פרסאותיו עם כלל אצבעותיו מזורח עד מערב ורב נתן לתלמידו של רבי ישמעאל אמר שמדת חרטמו של יוצר מסר מטטרון לישמעאל ושפתותיו ארכן חמש מאות אלפים פרסאות ורחבן חמשים אלף פרסאות ואמר רבי ישמעאל ראיתי אכתריאל יה' ה' צבאות ונענע לי ראשו ואמר ברכני בני ישמעאל ואלו ההבלים כתובים קצתם במסכת חגיגה וקצתם בבבבטרא וקצת במסכת יומא הלא הנביא ישעיהו צווח ואמר בסי' ס"ו ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו, ואל מי תדמינוי ואשה יאמר קדוש הברא ית' אמר למשה כי לא יראני האדם והי והחותם הנבואה אמר היקבע אדם אלהיו וגו' עוד אמרו כי הבורא ית' פעם נראה בחור ופעם זקן ואמר שהמלאכים ממונים על כל אבר ואבר של השי"ת ואמר שמטטרון הוא חנוך והוא קושר תפילין בראשו של הבורא ית' ושהק"ב מתעטף בטלית לבנועוסק בתלמוד ואח"כ בטלית ארום ועוסק בדברי נביאים ושהוא ית' מלמד נפשות של תינוקות המתות וחנוך שהוא מטטרון יש לו כסא כמו לרבו ויושב עליו ומקטיר נפשות הצדיקים במזבח של מעלה ובמסכת ע"ז אמרו כי רוחות שאין תגות תלמוד מטטרון ומיכאל השר הגדול שורפין אותו באש ומקטירין אותו כריית נוחח ואמרו כי הקב"ה בוכה בכל יום ומוריד ג' דמעות ואומר אוי לי שהחרבתי את ביתי והגליתי את בני וימינו משיב לאחוריו ומתאבל על עמו באורך גלותם ומלאכיו בוכים עמו בצרתו שאינו יכול להשיע את עמו הלא ישעיהו הנביא בסדר נ"ט צווח ואומר הן לא קצרה יד ה' מהרשיע ולא כבדה אוננו משמוע כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם וכל הפרק התוא הים הוא ית' חסר לכל דבר מפני שהחריב את ביתו או אם בא לו שום שנוי מזה חלילה עד שיתאבל ויבכה ויצטער וכן האם הבורא ית' נברא מאחרים עד שיצטרך שיהיו ממונים על איבריו וכן האם יש עליון ממנו ית' שיצוה לו לשמור מצותיו ושלזכר מצותיו יניח תפילין בראשו וילבש טלית בציצית הלא השי"ת צוה אלו המצות לאנשים כדי שלא ישכחו מצותיו שהם חייבים לעשות מצות קוניהם אבל הוא ית' אין עליו עליון וללבוש טלית אין זה אלא כדי לשמרם בזכרוננו להניח תפילין וללבוש טלית אין זה אלא כשאר בידם מהבלי נביאי השקר המהבילים את העם בשקריהם ובפחזותם אשר בעונותיהם חרב בית המקדש שהוא בית קדשנו

ותפארתנו כן בעונות היותיהם של אלו מתארכת גלותנו וכן היה גם בזמנים קדמונים במלכות אפרים אשר בשומרון כדכתיב מלכים ב' יז ויחפאו דברים בני ישראל אשר לא כן על ה' אלהיהם וגו' וכתיב אחריו ויתאנף ה' מאד בישראל ויסירם מעל פניו וכתיב אחריו וימאס ה' בכל זרע ישראל ויענם ויתנם ביד שוסים עד אשר השליכם מפניו.

עוד אמונתנו היא כי הבורא ית' לבדו ברא כל העולם ולא עוד לו שום דבר לברוא כלו או קצתו וכך אין שום בריה יכולה לברוא דבר זולתו ית' והם אמרו אין הקב"ה עושה דבר אלא נמלך בפמליא של מעלה ואמרו כי בתכמה נמלך השי"ת ע"כ כתי' ה' בתכמה יסד ארץ וגו' וכן אמרו במסכת סנהדרין שאם היו החכמים רוצים היו בוראים עולם וכן אמרו שרבא ברא אדם אחד ושלחו לפני ר' זירא והיה ר' זירא שואל ממנו שאלות ולא השיב לו אמר לו ר' זירא א' מן תוברי חבר ברא אותך שוב לעפרך וכן ר' הושעיה וד' חנינא יושבים בכל ערב שבת והיו עוסקין בהלכות של יצירה והיו בוראים עגלה בת ג' שנים והיו אוכלין אותה והנביא ישעיה בסי' מ' ציונה מי תכן את רוח ה' ואיש עצתו ידיענו את מי נועץ ויבינהו ולמדהו בארץ משפט וילמדהו דעת דרך תבונת ידיענו וכן בסי' מ"ד הוא אומר אנכי ה' עושה כל נוטה שמים לבדי רוקע הארץ מאתי ובסדר מ"ג כתי' למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה שפירושו לפני אין נוצרו של שום אל ואחרי בראי העולם לא יהיה בורא אחר וכן בס' מ"ד כתי' היש אלוה מבלעדי ואין צור בל ידעתי ר"ל אין שום בורא וממציא שלא אדעהו ושיהיה יכול להמציא שום בריה.

עוד אמונתנו בנפש האדם שהיה מכת המלאכים וכשתנהג בפי הכתוב בתורה בעודה בגופה תשוב למקומה לאור באור חיים ואם החטא תנוף ממקומה ולא תוכל להגיע אליו עד שיתכפרו עונותיה ותנוף ההוא יארך לה כפי רוב וגדל עונותיה ותנוף ההוא נקרא בפי החכמים גיהנום כי תנוף לדבר רוחני יותר צער גדול מכל הענויים שיסבול הגוף ונפש האדם ישנה קודם בריאת הגוף ובשארית אחרי מות הגוף אם לעונג אם לצער ואין מטבעה למפסד לגמרי אבל נפש הבע"ח אלמים היא נבראת בהברא הגוף וגם נפסדת בהפסד תנוף ואין לנפש האדם שום התיחסות עם נפש הבע"ח אלמים כי הבורא ית' הוא חכם ויודע כל דבר למה הוא ראוי ולא

יתן דבר שאינו ראוי לדבר שאינו ראוי ע"כ נפש הבהמות נתן לגוף מכוער וגם בהרכבתו אבל גוף האדם מורכב מהחומר היותר זך והיותר משובח ע"כ השכין בתוכו נפש רחנית קדושה וע"כ אמר שלמה מי ידע רוח בני אדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה אבל אחינו הרבנים מאמינים כי נפש האדם אחרי מותו תתגלגל לבהמות ולחיות ולעופות או לאיש אחר מהאנשים וככה תתגלגל עד כמה פעמים עד שיתכפרו עונותיו ואפי' אומרים שנפשות הצדיקים מתגלגלים לצדיקים אחרים ללמדם תורה וחכמה ואומרים כי אפי' נפש מדע"ה היתה מתגלגלת לרבניהם הקדמונים היא היתה המלמדת אותם התורה שבע"פ וכן אומרים שנפש הצדיק שיש לו מעט עונות תכנס בבהמות הטהורות ומודמנות להשחט ע"י ברכה ביד ישראל ואז יותר לא תתגלגל כי יצאה ע"י ברכה הרבו להשריש אמונה כזבת זו בעיניהם עד שפעם אחד בקהלה אחת היה כלב אחד שוקד כל זמן שהיו הקהל בבית הכנסת היה הכלב שוכב באסקופת בית הכנסת ואמרו שיש בכלב ההוא גלגול נפש מאיזה רב ע"כ שנפגרו הכלב קברוהו בקברותם.

עוד אומרים כי עתיד הק"בה לעשות סעודה לצדיקים בגן עדן ויביא שור תבר הרועה אלף הרים ביום א' וישחטהו ויביא ליותן מלך כל הדגים ויכנינהו להם לאכילה ושאר עופות ובהמות ויעשה להם כחול וילך עצמו הבורא ית' לרקד ועצמו יעשה ברכת הכוס וברכת המוציא וכל הצדיקים יענו אמן ואחר יענו הרשעים אמן ובזכות זה ינצלו מגיהנום.

עוד אומרים כי הק"בה יושב בשמים ומשני צדדיו יושבים חכמי ישראל ולומדים תלמוד אבל המלאכים עומדים לפניו ופעם א' היתה פלוגתא בשמים בענין הצרעת בבהרת לבנה והק"בה אומר טמא הם אומרים טהור ולא היו מקבלים נפשות הצדיקים את דעתו של הק"בה מפני כי הם היו רבים והוא ית' יחיד כי הם חקקו חוק לעצמם יחיד ורבים הלכה כרבים כמו שכתבנו לעיל בספר שני במצוה תשעית ע"כ צוה הש"ית לאחד ממלאכיו לירד לעולם השפל לקחת נפשו של רבא בר נחמני שעדיין היה חי בגופו בא המלאך ולא יכול לקחת נשמתו מפני כי היה יושב ולומד בא המלאך ואמר איני יכול לקחת נשמתו אמר לו הק"בה תערים ערמנות והקם סערה בראשי אילנות ססביב מושבו של רבא בר נחמני והוא ישתכלב בסערה וישתוק מלמדו ובעת ההיא תקח את נשמתו ועשה המלאך כן ולקח הנשמה והיה מוליכה למרום וכשהרגישה הנשמה בדבר על מה מעלין אותו למרום התחילה לזעוק ואמרת טהור טהור נדי

לעזר לחביריו ואז שחק וחייך השי"ת ואמר נצחוני בני חס השי"ת על גופו של רבא בר נחמני שלא יאכלוהו כלבים כתב אגרת והפיל משמים לארץ לעיר נהרדעא כת' בתוכה רבא בר נחמני נתבקש לישבה אשר בשמים להוכיח בין הבורא והחכמים מיד יצאו אנשי נהרדעא והפשו בגאיות ובהרים ומצאו גייתו שהיו עופות מעופפות ומגיות עליו ישבו אצלו שבעת ימים לעשות לו כבוד בקשו להפרד ממנו נפלה אגרת שנית כתו' בה כל מי שיפרד מכאן יהיה בשמתא ישבו עוד ז' ימים נפלה אגרת שלישיית כתו' בתוכה עלו לשלום ולכו לכם רצה השי"ת להעלות גייתו בסערה השמימה להגיד לרבים מעלתו והקים רוח סערה לשאת הגויה וכשנסערה הסערה נשא ה לערבי א' שהיה גמלן עם גמל שלו והעבירו מעבר א' של נהר פפא לעברו השני שאל הערבי הגמלן לשבים שם ואמר מה זאת אמרו כי סערה זאת באה לקחת גייתו של רבא בר נחמני צעק הגמל ואמר אה ה' אלהים אתה בראת רבא בר נחמני ואתה לקחתו ולמה תחריב ארצך מיד שקטה הסערה כל זה כתוב בבא בתרא מי חכם לא ישחק לזה שהברואים נעשו חכמים מבוראם.

עוד אמרו כי השמש הירח שניהם היו שוים בגדולתם בהבראם הלכה הלבנה וקטרגה לחמה לאמר שני מלכים איך ישמשו בכתר א' אמר לה הקב"ה לכו המעיטי את עצמך הלכה ונמעטה ונעשתה מאוד קטן והקב"ה צוה לישראל להביא חטאת ר"ח לכפר בעד עצמו שהקטין הלבנה.

עוד אמרו כשהיו ישראל בין רגעי הים נתגאו המים והיו רוצים לעלות השמימה להתישב לפני ה' קרץ להם השי"ת בעינו ואמר מה לכם ולישראל כסו לפרעה ולחילו ואז כסום במצולה אח"כ אמר להם הקיאו את המצריים לחרבה שיראום ישראל אמר הים אינך שומר אמונת דברייך מתנה נתת לי ועתה רוצה לקחתה אמר לו האלהים אל תירא כי עוד יותר אתן לך משלל אויבי ואם אינך מאמין הנה נחל קישון גרפם הקיאו הים למצריים ליבשה עמדה היבשה ואתה רבוננו של עולם אינך נהג בצדק לא נתת לי שאהרוג המצדיים ועתה למה תשליכם אלי קמה היבשה והיתה משלכת אותם לים והים היה משליך ליבשה והקב"ה רואה מה עשה הקב"ה נשבע לארץ ואמר קבלי ארצי שעה קלה את זה למען יראו עמי פלאי אמרה הארץ איך אקבל מה שלא הרגתי אז הקב"ה הכה לארץ בימינו והוכרחה לקבל כדכתיב בשירת משה נטית ימינך תבלעימו ארץ כל אלו הבריות בסדר עירובין והכתוב צווח ראוך

מים יחילו אף ירגזו תהומות ארץ רעשה אף שמים נטפו הרים נולו מפני ה' וא"כ איך אפשר שהברואים יסתרבו לבוראם ית'.
בפטירת מרעה הרבו הבלים אמרו שלח השי"ת מלאך ליטול נשמתו בא המלאך ואמר לו תן לי נשמתך כי לך שלחתי אדוננו אמר לו משה מי אתה שתדבר אלי כדברים האלו אני יושב וכותב תורת ה' שלח משה ידו בקולמוס ועוד עינו של המלאך הלך המלאך במרידות נפשו ואמר רשע גער בי משה עוד שלחו הבורא בא המלאך וראה גבורתו של משה והוכרח להתחנן לו שיתן נשמתו ולא נתן שב השליח לשולחו וספר אז נתוכח השי"ת עם משה ואמר למה אתה מסתרב לא טוב אתה מאדם הראשון שלא תמות כמוהו ענהו משה אני טוב מאד מאדם ומנח ומשלשת האבות שכלם הטאו לפניך ואני לא חטאתי ענהו אף אתה חטאת בהרגך המצרי וטמנתהו בחל ספק משה כף אל כף ואמר אה שמים אתה הרגת אלף אלפים ממצרים ולא תחשוב לעצמך ולי תחשוב נפש אחת עוד שלח הבורא מלאך ליטול נשמתו ובקשו ולא מצאו בכל הארץ הלך אל הים ואמר הראיית את משה ענהו הים מיום שהעביר בתוכי את ישראל לא ראיתיו עד הנה הלך למדבר ושאל ענהו מיום שהוליך בי את ישראל לא ראיתיו יותר הלך להמשכן ושאל ענהו מיום שתקן אותי לא ראיתיו יותר עד שירד הקבי"ה עצמו ומצאו חזקו ונשקו ובכה על פרידתו ואמר לו הן קרבו ימין למות אמר משה מפני מה אני קרוב למות אמר לו מפני מזלו של יהושע שעלה להשתרר אמר משה יכנס יהושע לשררה ואני אצא רק לא אמות אמר לו הקבי"ה א"כ שמש לו כשמשך לך אמר הין ועמד משה ושמש ליהושע בכל צרכיו והלבישו ארגמן והושיבו על כסא זהב שלשים וששה ימים שמש כן משה לתלמידו כתלמיד לדבו אמר משה להקבי"ה יכנס יהושע לארץ כרב ואני אצלו כתלמיד השיב לו ית' נשבעתי שלא תכנס אמר לו אהיה כעוף שיעוף בשמים וראה כל מה שבתחתיו או אהיה דג פורש בימים ובנחלים בארץ ישראל או ארכב על גבי עננים ואם לא תניחני לעבור הירדן חתכני איברים איברים והשליכני לעבר הירדן ומכאל יכנס איברי וחיניני ואראה את הארץ ולא הסכים השי"ת.
אמר משה עוד אשב עם בני גד ובני ראובן בעבר הירדן ובה אין שום קושיה על שברעתך אמר לו ית' אי משה אתה רוצה לעשות פלסתר בני כשיבוא זמן שלש רגלים לא יעלו בני גד ובני ראובן למקום הנבחר בעבודך אמר למשה אל תצר (כמו תפצר) הרבה כי לא נשאר לך לחיות רק שתי שעות או סמאל ראש השטנים

היה מצפה ליטול נשמתו והיה שוחק ראהו מיכאל השד הגדול וגער עליו ואמר אי רשע אני בוכה ואתה שוחק כשראה משה זה התחנן לשי"ת שיהיה כעוף אשר מעופף ומתלקט בעולם או כחית השרה שאוכלת עשבות הרים ושונה מים רק יחיה ויעבור לארץ ולא קבל השי"ת עוד בקש משה ואמר כשאשכב בקברי איני האחת תהיה לי נשאת ורואה דרך החור שתשאיר בקברי וממנו אראה הליכת שלש רגלים בשנה ולא קבל השי"ת הלך משה אל הארץ ובכה והתחנן ואמר אי ארץ בקשו עלי רחמים ענתה לו הארץ איני יכולה לבטל מה שנגזר עלי (ישעיה נ"א) והארץ כבגד תבלה ולך אועיל הלך אל השמים ואמר בקשו עלי רחמים אמרו לו השמים עלי כתיב (שם ל"ד) וגדלו השמים כספר ואיני יכול מה לעשות ועליך אתחנן הלך אל הכוכבים ואמר בקשו עלי רחמים אמרו לו עלינו כתיב (יתזקאל ל"ב) כל מאורי אור בשמים אקדירם ואיך נועיל לך הלך לחטא ולבנה אמרו לו עלינו כתיב (ישעיה כ"ד) וחפרה הלבנה ובורשה התומה ולך נועיל הלך לו להר סיני ולכל ההרים אמרו לו עלינו כתיב (ישעיה נ"ד) כי ההרים ימושו וגו' וכן כתיב (שם מ') וכל הר וגבעה ישפלו ולך נועיל הלך לו אל הים ואל כל הנהרות והאגמים אמרו לו עלינו כתיב (ישעיה מ"ג) הנותן בים דרך ושם (יא) והחרים ה' את לשון ים מצרים ולך מה נועיל כשראה משה שלא עזרוהו אלו הלך לו ליהושע וחבק את רגליו בכה והתחנן לו ואמר זכור את אשר למדתך משנה ותלמוד ואל הגדולה הזאת הביאותיך בקש עלי רחמים שנכנס שנינו לארץ בקש יהושע רחמים בא סמאל וסגר את פיו ואמר לו גזר דין הוא מה' ואתה רוצה לבטל הגזרה הלך ונפל לרגלי אלעזר הכהן ואמר אני כמה תפלות התפללתי בעדכם בעון העגל אתה בקש עלי רחמים התחיל לבקש בא סמאל וקפץ פיו הלך לכלב ולע' זקנים התחילו לבקש רחמים באו מאה ושמונים וד' רבוא מלאכים והיו חוטפים דבריהם שלא ישמעו לפני השי"ת. שני ראשים היו על המלאכים אחד שמו צקון ושני שמו לחש צקון היה מונע תפלתם ולחש היה מחזירה שתשמע לפני האלהים בא סמאל ואסרו בשלשלאות של ברזל והביאהו לפני הבורא והכוהו בששים שלשלאות של ברזל בוער באש והשליכהו מלפני הבורא וע"ז אמר אשעיה צקון לחש מוסרך למו ראה משה שלא עזרוהו בכה וקרע חלונו ותלש את זקנו ופלש את ראשו באפר ואמר אוי לי שלא זכיתי לראות הארץ הטובה ולאכול מפירותיה ולהשתעשע בשעשועיה אי נשאר למשה מחייו לבד חצי שעה אמר הקבי"ה לגבריאל צא והבא נשמתו אמר גבריאל מי שהוא שקול

כנגד ששים רבוא איך אתיה חצוף לפניו איני יכול לראות במתו
אמר למיכאל צא והבא נשמתו בכה מיכאל והשיב כדברי גבריאל
אמר לוגנוגאל רבו של משה צא אתה הבא לי נשמתו בכה ואמר
לו איך אוכל הלא הוא תלמידי אמר לסמל ראש השטנים צא אתה
והביא לי נשמתו שמח להלך וחגר חרבו ולבש אכזריות בא לפניו
ונסתכל בדמותו והנה זקי אש יוצאין מפיו וחור דמותו כחמה
בזריחתו נבהל מלפניו ואמר בלבו בטוב אמרו המלאכים שאין אנו
יכולים ליטול נשמתו נשא משה עיניו וראוה במראית עיניו יראה
הרעד ואימה אחזתו לסמאל וחשכו שתי עיניו מוריצת אור פניו
ואמר לו משה אין שלום אמר ה' לרשעים מה לך פה אי רשע אמר לו
שלחני שולח כי טוף כל הנשמות הן בידי שבג אתה תתן נשמתך
לו אמר לו מי שלחך אמר לו הבורא אמר לו איני מוסר נשמתו
בידך כי עדיף אני מכל באי עולם אני עשיתי נסים ונפלאות במצרים
ועל הים ובסיני ובמדבר האכלתי פן לישראל הזבאתי להם תורה
ואתה רשע רוצה לנצחני לך ממני מן אמיתך הלך וברח מלפניו
ובא לפני הקב"ה ואמר איני יכול לעשות לו מאומה שלחני להפוך
גיהנום והאחרון אבל זה לא אוכל לעשות כעס עליו הבורא ואמר
מאש של גיהנום נבראת ולאש של גיהנום אתה שב בתחלה בשמחת
יצאת מלפני ליטול נשמתו ועכשיו בבושה שבת פעמים לך הבא
נשמתו בא לפניו בבקשה ואמר משה משה גזר לי בוראך להביא
נשמתך או לקח משה מטה האלהים ורדף אחריו והרביקו והכהו
בראשו ועור את עינו יצתה בת קול ואמרה למשה משה למה תצטער
הגיע רגע מיתתך עמד משה להתפלל ואמר זכור ה' אשר התהלכתי
לפניך לכל אשר שלחתיני אל המסרני ביד מלאך המות או קבל השי"ת
את תפלתו ואמר עצמי אני מטפל בך וקוברך או ירד השי"ת עם
מתאכיו השלשה גבריאל מיכאל וגנוגאל גבריאל הציע מטתו מיכאל
הניח כסת מילתין במראשותיו עמר הקב"ה בראשו גנוגאל ברגליו
מיכאל וגבריאל משני צדדיו גזר לו השי"ת לתקן איבריו ולכסות
עפעפיו ולסתום פיו קרא לנשמתו מתוך גופו ואמר צאי בתי ואז
התחזילה הנשמה להתבקש לאמר אלהי הרוחות לכל בשר אל תקנתי
מהגוף הנה כי הוא דך ונקי מכל הגופים שבעולם הוא עשה כל כך
צדקות בעולם הוא עשה כ"כ נסים ונפלאות בעולם אזי בשמעו ית'
דבריה הוטפל בעצמו חבקו ונשקו וברחמים נטל נשמתו בנשיקה
ואח"כ בכה עליו הקב"ה עצמו ובכו מלאכיו וכל סודי בראשית השמים
וכל צבאם הארץ וכל הברואים עליה ויהושע תלמידו בכה וצעק
וחפש ולא מצא לרבו עשה עליו הספרים גדולים וספרו תבלים בלתי

מועילים מי יוכל לכתבם ולספרם וכל זה בספר ר' תנחומא ובקדושות
שמזמרים בסכות.

עוד כתבו תבלים במיתת ר' הושע בן לוי כשעלה זמן מיתתו
שלח הקב"ה לסמאל ליטול נשמתו בא לפניו ואמר גזר הבורא
שתתן לי נשמתך אמר לו מי תתה לך ממני אין אני מת כשאר
בני אנושא פחד המלאך וברח מפניו ושב אל שולחו אמר לו איני
יכול למחות ביד ליטול נשמתו צוה לו הקב"ה לך בהכרח לקח
נשמתו והביאה לי הלך המלאך והתחנן לר' יהושע כשמעו ר'
יהושע שהגיעה גזרתו נודע בחכמתו ואמר אם כן נשמתו קטנה
אני שואל ממך אל תמנע ממני בטרם אמרת הראני נא את גן עדן
ואתעדן בו ואח"כ תעשה שליחותך הבורא קבל תחנתו ואמר
למלאך עשה שאלתו הוליכנו המלאך לג"ע ועמדו שניהם בפתחו
וחפץ להסתכל בכל הגן ולא יכול אמר למלאך בבקשה ממך תן
לי חרבך ואשען עליך כדי שאתנשא למעלה מעל החומה ואראה
כל נתן לו המלאך חרבו ונשען עליו וקפץ ודלג לתוך ג"ע כיון שנפל
לתוך ג"ע נשבע ואמר בחיי העולם שלא אצא מכאן כשמעו המלאך
הלך בעצבונו לשולחו ואמר ילוד אשה רמני אמר הבורא למלאך
לך ושאל לאנשי מקומו ולכל יודעיו אם מימיו חלל שברעתו תוכל
להפיר לו שבעתו ואם לאו לא נוכל ואם חלל שברעתו בעל כרחו
יצא וימות הלך המלאך ושאל לכל באי עולם ולא נמצא מי שיאמר
שר' יהושע חלל שברעתו שב לו לשולחו אמר לא מצאתי לו פשע
אמר לו הבורא מעתה הוא יהיה חי לעולם כחונך ואליהו עתה שוב
קח חרבך מידו בא לו המלאך ואמר כבר אתה גנוח בחיי ג"ע
לעולמים השב לי חרבי אמר לו לא אשיבך כי אם תשבע לי
שלא תשלוף חרבך זו על עמי ועל עדתי להרוג מהם אשיבך ואם
לאו לא אשיב נשבע לו המלאך והשיב לו חרבו והוא נשאר בג"ע
בחיי עולם כך רמו אפי' למלאכים ונצחו לבורא עולם מי פתי יסור
הנה ויאמין להזיותיהם.

עוד חפאו דברים אשר לא כן על נביאי ה' ועל צדיקי עולם
על אדם הראשון עמרו שבראו השי"ת גדול כל כך עד שהיה
ראשו מגיע עד הרקיע ויקנאו בו מלאכי השרת עד שמיעטו באלף
אמה ואמרו עליו שהיה מושך בערלה שופך זרעו לבטלה ושמוה
הוליך שדים ושדות בעולם. על נח הצדיק אמרו שדבעו חם
בנו בראותו ערוותו. באברהם אבינו אמרו שהיה חוזה בכוכבים
ועל יצחק אבי אמרו שהיה אוהב את בנו הרשע והיה אוכל טרפות
שהיה לו עשו מביא גורי כלבים ומבשל ומאכיל לאביו. ביעקב

אמר. כי גנב היה ורמאי שרמה את לבן במקלות ששם לפני הצאן וגול את צאנו ונהעשר. ביוסף הצדיק אמרו כי בקש לעשות זמה עם אשת אדוניו ובעת ההיא ראה דיוקנו של אביו על הכותל ואז נפל מעליה ונעץ ידיו בקרקע ונפזר זרעו מבין צפרני ידיו. ועל בני יעקב אמרו שהיו אוכלים אבר מן החי. ועל משה מרעה אמרו שחשדוהו באשת איש ובכסף של תרומת המשכן ושנתגאה משה באמרו את הדבר הקשה תקריבון אליו ושמעתי ועיכ נעלמו ממנו כמה הלכות ובחלותו לי אמרו מזה ידענו שתפש משה בכנף לו השנית ועתה הניחה לי אמרו מזה ידענו שתפש משה בכנף בגדו של הקב"ה. ועל אהרן אמרו כי בעל שם היה ועשה צורת השליך צורה אחת ליאור ולא עלה ארונו של יוסף הצדיק צורה שנית ולא עלה השליך צורה שלישית שהיא צורת שור מיד צף הארון וגם הצורה צפה ואשה א' חטפה הצורה. וכשהיו תחת הר סיני וראו כי בושש משה בהר אמרו קום עשה לנו אלהים ואמר להם פרקו נזמי הזהב כשהשליך הזהב לאש הראתה האשה הלחץ כנגד האש ויצא העגל שבו צורת השור. על יהושע תלמידו של משה אמרו כי חלל שבת ביריחו ולא הקריב קרבן תמיד ובטל למוד תורה. ועל פינחס הכהן אמרו שטמא חלל כהונתו שכשהרג לזמרי עם כזבי הרימם על הרומח למעלה ויו נצחם על בגדיו. על בעז הצדיק נשיא ושופט ישראל אמרו כי כמה בעילות בעל ברה"ל לשכבה במרגלותיו. ביעל אשת חבר הקיני אמרו כי סיסרא בעל אותה כמה בעילות כי כמה פעמים כתי' בין רגליה נפל כרע. בזנה הנביאה אמרו שהחציפה פעם נגד השם ואמרה אם תתן לי בן הרי טוב ואם לאו הריני נסותרת באיש זר כדי שיוליכני בעלי לבדוק במי שוטה ואז שלא ברצונך תתן לי בן. בשמואל אמר כי בהתנצלו לפני ישראל במאמר את שור מי לקחתי ואת חמור מי לקחתי למה לא הזכיר יותר מכאן שדברים אחרים היה לוקח שחוד וגוול. על דה"ע אמרו כי בששה חדשים שמלך בחברון נצטדע. וכן אמרו כי בברחו בפני אבשלום רצה לעבור ע"ז דכתיב ויהי הוא בא עד הראש אשר ישתחוה שם אמרו אין ראש אלא ע"ז ככתוב צלמא רישיה די דהב טב. באיוב הצדיק אמרו שהיה כופר בעקר דכתי' בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו אמרו בשפתיו לא חטא אבל לבבו היה כופר. על שלמה הנחכם אמרו כי הכרובים שעשה במקדש עשאם דמות זכרים ונקבות והציגם זה לקראת זה והנצילים כיון שראו האויבים חרפו וגרפו לאמת ישראל וע"ז כתיב בקינות כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה. על ירמיה הנביא

אמרו כי הרהר והפיל זרעו במרחץ באה בתו וישבה במקום ההוא ונכנס הנורע לרחמה והרתה ונולד מזה בר סירא. ובעת שהקריבה ללדת עמד הילד בפתחי הרחם והתחיל לדבר ואמר הגידי לי שמי מה תקראו לי ואמרו לו הרבה שמות ולא הסכימו עד שהודיע בעצמו ואמר קראו לי בר סירא כי בן ירמיה אני. ועל יחזקאל כהן ונביא ה' אמרו כי היה לו גביע של עצם מראשו של אדם והיה שותה בו כיון שהגיע נבואת תחיית המתים אשר בבקעה ככתוב ותקברו עצמות אחת אל אחת (יחזקאל ל"ג) קפץ הגביע והכהו לנביא בפני בשני סנטרותיו והלך ונדבק אל עצמותיו. וכן על מרדכי אמרו כי מה שכת' באסתר לקחה מדרכי לו לבת לא לבת לקחה אלא לאשה ובחיקו היתה שוכבת ואפי' בהיותה בבית אחשוורוש היתה שוכבת בחקו של אחשוורוש וחזרת וטובלת ושוכבת בחקו של מרדכי זהו שכתוב ואת מאמר מרדכי אסתר עושה כאשר היתה באמנה אתו וכאלה רבות הויות והויות מי יוכל לספרם אלו היה כל הרקיע ניירים וכל היס דיו וכל האילנות קולמוסים וכל המבינים כותבים ילאו לכתוב ולמנות כל הבליהם אשר בכל אלו הכתובים לא יאמינו הקראים וגם בהרבה ממה שלא יוכלנו לכתוב מפני האריכות.

עד כאן הגיע מה שקייתי ואויתי למלאת רצון האדון הנזכר בתחלת המאמר ורצון חכמי יר"ה...
נגמרה במשך ששת ימי המעשה כהיום ערב ש"ק והלל הגדול י"א לר"ח ניסן שנת תורח השמש לפ"ק פה בקה"ק טרוק י"עא בעדת בני מקרא ירה ע"י אני העני קרא וה' שמע למתאבק באבק רגלי ת"ח והיוצק מים על ידיהם הצעיר חנניה המתלמד חזון משנה בלאא כמע' דוד זצ"ל אב קו ו י ז.